Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

46-йил чиқиши
№ 184 (12.838).
8 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
ШАНБА
Баҳоси 2 тийин.

ТОШКЕНТ ҒАЛЛАКОРЛАРИ, ЗАФАРИНГИЗ МУБОРАК!

ТОШКЕНТ ҚИШЛОҚ ОБЛАСТЬ ПАРТИЯ КОМИТЕТИ ВА ОБЛАСТЬ ИЖРОИЯ КОМИТЕТИГА

ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ КОЛХОЗЧИЛАРИГА, СОВХОЗЛАРИНИНГ ИШЧИЛАРИГА, ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИК ВА СУВ ХЎЖАЛИГИ МУТАХАССИСЛАРИГА, БАРЧА МЕҲНАТКАШЛАРИГА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва Министрлар Совети Тошкент области колхозчиларини, совхозларининг ишчиларини, қишлоқ хўжалик ва сув хўжалиги мутахассисларини, партия ва совет ташкилотлари ходимларини, барча меҳнаткашларини давлатга дон сотиш юзасидан олинган социалистик мажбуриятни муваффақиятли бажариб, қўлга киритган катта меҳнат ғалабалари билан табриклайдилар.

Область колхоз ва совхозлари республика ва Ўзбекистон Компартиясининг 40 йиллигига муносиб совға тайёрлаб, 7 августга қадар Ватан омборига 4 миллион 703 минг пуд ёки бутун ўтган йилдагига нисбатан 2 миллион 300 минг пуд кўп дон топширдилар.

Ўз социалистик мажбуриятларини ортиғи билан бажарган Юқори Чирчиқ, Бўка, Янгийўл, Ўрта Чирчиқ ва Калинин ишлаб чиқариш бошқармалари колхоз ва совхозларининг меҳнаткашлари фидокорона ишладилар.

Дон етиштириш ва давлатга сотишни кўпайтиришда Юқори Чирчиқ бошқармасидаги «Коммуна», «Ўзбекистон», «Гулистон», «Политотдел», Янгийўл бошқармасидаги Свердлов номли, К. Маркс номли, Бекобод бошқармасидаги Дзержинский номли, Ўрта Чирчиқ ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Коммунизм», «Полярная звезда», Свердлов номли колхозлар, 1-«Оҳангарон», «Кўкорол», 2-«Далварзин» совхозлари, Тошкент насчилик совхози ва бошқа хўжаликлар алоҳида намуна кўрсатдилар.

Кўпгина комсомол-ёшлар бригадалари юз центнерлик ҳосил учун курашнинг дастлабки босқичида ўз мажбуриятларини шараф билан бажардилар. Свердлов номли колхоздан А. Усмонов, «Ленинизм» колхозидан М. Орипова, «Ўзбекистон ССР беш йиллиги» совхозидан Н. Жўрабоев, «Москва» колхозидан Д. Шоҳимардонов, «Правда» колхозидан С. Султонов ва бошқалар раҳбарлик қилган бригадалар ҳар гектаридан 40 центнердан оширив буғдой ва арпа олдилар.

Мамлакатнинг моҳир ғаллакорлари методи асосида иш олиб бораётган 312 механизациялашган звено ажойиб ютуқларга эришди.

1-«Оҳангарон» совхозидан И. Холбоев, Тошкент насчилик совхозидан Х. Баймаков, Ўрта Чирчиқ бошқармасидаги «Коммунизм» колхозидан Н. Нигматуллин, «Полярная звезда» колхозидан М. Ким, «Кўкорол» совхозидан М. Аханов ва П. Шарипов каби комбайнчилар ва бошқа илғор механизаторлар айниқса юксак меҳнат унумдорлигига эришдилар.

Донни қабул пунктларига ташишда «Кўкорол» совхозидан Х. Содиқов ва Х. Жалилов, Тошкент насчилик совхозидан В. Колесников, Т. Мубетов ва бошқа кўпгина шофёрлар намунали меҳнат қилдилар.

Шунингдек область колхоз ва совхозлари пилла етиштириш йиллик планини, гўшт, сут, тухум ва жун тайёрлаш ярим йиллик планларини ошириб бажардилар.

Картошка ва сабзавот экинлари майдонлари анча кенгайтирилди. Ҳозир далаларда экинларни парвариш қилиш қизғин давом этмоқда. Сабзавот, картошка, қовун-тарвуз, мева ва узум тайёрлаш кучайтирилмоқда. Умумиттифоқ фондига 18 минг тоннадан ортиқ сабзавот жўнатилди, шундан 12 минг тоннадан кўпроғи Москва ва Ленинград шаҳарларига юборилди.

Бу муваффақиятлар колхозчилар ва совхоз ишчиларининг фидокорона меҳнати туфайли, ишлаб чиқариш бошқармалари, партия, совет, касаба союз ва комсомол ташкилотлари, областдаги барча қишлоқ хўжалик мутахассислари олиб борган катта ташкилотчилик ва сиёсий ишлар натижасида қўлга киритилди.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми ва республика Министрлар Совети Тошкент области қишлоқ хўжалик меҳнаткашлари давлатга 150 минг пуд бошоқли экинлар маҳсулоти ва йил охиригача 500 минг пуд шоли сотадилар, дон етиштиришни кўпайтириш учун бундан буён ҳам қатъият билан кураш олиб борадилар, бу йил кузги дон экинларини ўз вақтида экиб оладилар, луб экинлари парваришини яхши ташкил этадилар ва бу соҳадаги мажбуриятларини ҳам бажарадилар, жамоат чорвачилиги учун етарли миқдорда ем-хашак тайёрлайдилар, гўшт, сут, тухум ва жун етиштиришнинг кўпайтирилишига эришадилар, шаҳар аҳолисини сабзавот ва полиз экинлари маҳсулоти билан таъминлаш чораларини кўрадилар, меҳнатда жасорат кўрсатиб, Ватан олдидаги ўзларининг асосий мажбуриятларини шараф билан бажарадилар, яъни камида 315 минг тонна пахта етиштирадилар ва давлатга сотадилар ҳамда интенсивлаш асосида қишлоқ хўжалигининг барча тармоқларини янада юксалтирадилар деб ишонч билдирадилар.

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ — **ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИ** — **ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ**

«ЗАНГОРИ КЕМА»ЛАР ШАЙ БЎЛСИН!

Пўлат отларнинг суворийлари, «зангори кема»ларнинг капитанлари, эй сиз далаларимиз гвардиячилари, азаматлар, теримга шайланяпсизми, 1-1,5 миллион тонналик «оқ олтин» дурдоналарини қудратли машиналар билан териб олишга тайёрмисиз!

Бу йил катта синов йили. Республикамизнинг, Ўзбекистон Коммунистик партиясининг 40 йиллиги нишонланадиган йил. Пахта териш машиналари яна ҳам кенг ва катта йўлга чиқадиган, техниканинг, прогрессив усулларнинг яна бир бор тантанаси йилидир. Турсуноймчилар, тюпкочилар, кўчиевчиларнинг янги-янги отрядлари иш бошлайдиган, янги-янги гвардиячилар жангга кирадиган, «оқ олтин»дан улкан хирмонлар бунёд этиладиган, юбилейга энг яхши тўёна билан бориладиган йилдир.

Машиналар ўтган йили чиндан ҳам ўз қудратини, афзаллигини кўрсатди. Илғор механизаторлар, комплекс механизация бригадалари теримда рекорд кўрсаткичларга эришдилар. Айрим колхоз ва совхозлар ҳатто 80 процентга етказиб ҳосилни машина ёрдамида териб олди. Машиналар айниқса Сирдарё, Тошкент, Сурхондарё областларида юқори унум билан ишладилар. Мирзачўлнинг шер йигити Жавод Кўчиев ҳатто ўз терим агрегати бункеридан бир кунда 20 тоннага етказиб «оқ олтин» тўкди.

Бу йил терим машиналари яна ҳам юксак унум билан ишлаши, пахтачиликни комплекс механизациялаш йўлида олиб бораётган курашимизда янгидан-янги ютуқларни қўлга киритмоғимиз керак. Бунинг учун агрегатлар, кадрлар ҳозирдан шай бўлмоғи, машина теримига ажратилган карталар қаттиқ контролда ва эътиборда бўлмоғи даркор. Хоразмлик машҳур механизатор Искандар Юсупов ўзининг «Мардларни майдон чорлайди» деган мақоласида машина теримига ҳозирдан пухта тайёргарлик кўриш зарур эканлигини, ўз сўзининг устидан чиқадиган, жонкуяр, мард пахтакор, механизатор август ойида тиниб-тинчимаслиги зарур эканлигини алоҳида таъкидлади. Бас шундай экан, пахта териш агрегатларини шай ҳолда теримга тайёрлаб қўйиш, дефолиацияни сифатли ўтказиш чораларини белгилаш, экипажларнинг унумли ишлаши учун карталарни ҳозирдан белгилаб қўйиш муқаддас бурчимиздир.

Пахтачиликни механизациялаш йўлида партия ва ҳукуматимиз белгилаб берган улкан вазифалар ҳар биримиздан, барча партия, совет ва комсомол ташкилотларидан бу муҳим иқтисодий, сиёсий ва давлат аҳамиятига эга бўлган вазифага эътибор билан муносабатда бўлишни талаб этади. Лекин масаланинг нақадар муҳимлигига қарамасдан айрим областларда, ишлаб чиқариш бошқармаларида техника ва кадрларни теримга тайёрлаш кўнгилдагидек эмас. Ремонт ишлари ниҳоят даражада суст боряпти. Машъал Хоразм областида биринчи августга қадар 1111 машинадан фақат 261 таси ремонтдан чиқарилганлигини қандай баҳолаш керак. Қорақалпоғистон АССРда машина ремонти 29,2 процент, Самарқанд областида 34,3 процент, Сирдарё областида 37,4 процент, Тошкент областида 38,7 процент бажарилибди, холос. Республикамизнинг бошқа областларида ҳам аҳвол яхши эмас. Область партия комитетлари, ижроия комитетлари наҳотки бундай судралишга йўл қўйиб қўйсалар.

Августнинг дастлабки ҳафталари ўтиб боряпти, терим палласи ҳам яқинлашяпти. Шундай бўлишига қарамасдан, «Узсельхозтехника» ва унинг область, район бирлашмалари, Ўзбекистон ССР Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги раҳбарлари бу ишга ўтакетган даражада масъулиятсизлик билан қарамоқдалар. Республикамиз бўйича пахта териш машиналарининг ҳали ярми ҳам ремонтдан чиқарилмаганлигини қандай баҳолаш керак! «Средазсовнархоз» бўлса машиналарга запас қисмлар етказиб беришда чидаб бўлмаслик даражада сусткашлик кўрсатяпти.

Машина теримига тайёргарликдек муҳим масалага эътиборсизлик билан муносабатда бўлаётган кишилар, улар ким бўлишидан қатъи назар, шуни унутмасликлари керакки, уларнинг бундай беparволиклари умумий ишимизга катта зарар келтиради. Маълумки, об-ҳаво қийинчиликлари сабабли ғўза парваришида бирмунча кечикиш рўй берди. Шунинг учун ҳам бу йил йиғим-терим ишларини қисқа муддатларда, сифатли қилиб ўтказиб олмоғимиз даркор. Ваҳолонки, йиғим-терим ишларини уюшқоқлик билан қисқа муддатларда ўтказиб олишда «зангори кема»лар деҳқоннинг энг яқин ёрдамчисидир.

Машина — деҳқоннинг чинакам дўсти, суянган тоғи. Чунки, машина миллион-миллион меҳнат аҳлини, айниқса, хотин-қизларни оғир қўл меҳнатидан абадий қутқарди, кам меҳнат сарф қилиб, арзон, сифатли пахта етиштириш имконини яратди. Шу сабабли машиналарга яна ҳам кенг йўл берайлик. Шунга эришайликки, ҳар бир колхоз, совхоз, ишлаб чиқариш бошқармасида мавсум бошланиш биланоқ терим агрегатлари тўла қувват билан унумли ишлай олсин!

Область партия комитетлари ҳар бир терим агрегатининг мавсумга тайёрлигини, ремонтнинг сифатини, экипажларнинг тайёргарлигини қаттиқ контроль остига олмоқлари лозим. «Узсельхозтехника» ва унинг область, район бирлашмалари, республика қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштириш ва тайёрлаш министрлиги, Ўрта Осиё халқ хўжалиги кенгаши трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги бошқармаси терим машиналарининг яқин муддат ичида ремонтини тугаллаш чораларини кўрмоқлари даркор. Токи тез кун ичида, мавсумга қадар бирорта ҳам машина ремонтдан чиқмай қолмасин, шай бўлиб турсин!

Даладаги етилаётган улкан ҳосилни — 3 миллион 600 минг тонна «оқ олтин»ни вақтида, ёмғирга, қорга қолдирмасдан давлат омборига топширишга пухта тайёрланайлик, республикамиз юбилейини катта меҳнат ғалабаси билан нишонлайлик!

ҲУРМАТ ТАХТАСИ

1964 ЙИЛ ҲОСИЛИДАН ДАВЛАТГА ДОН ТОПШИРИШ БЎЙИЧА СОЦИАЛИСТИК МАЖБУРИЯТЛАРИНИ БАЖАРГАНЛИКЛАРИ УЧУН ҚУЙИДАГИ ИШЛАБ ЧИҚАРИШ БОШҚАРМАЛАРИ РЕСПУБЛИКА ҲУРМАТ ТАХТАСИГА ЁЗИЛАДИЛАР:

Каттақўрғон ишлаб чиқариш бошқармаси (бошқарма бошлиғи **Халилов**, партия комитетининг секретари **Тўқлиев**, район ижроия комитетининг раиси **Ҳамроев**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг раиси **Тен**, комсомол комитетининг секретари **Шодиева**, дон маҳсулотлари базасининг директори **Эшбеков** ўртоқлар).

Пастдарғом ишлаб чиқариш бошқармаси (бошқарма бошлиғи **Ҳамроқулов**, партия комитетининг секретари **Шоражабов**, район ижроия комитетининг раиси **Норқулов**, «Узсельхозтехника» район бирлашмасининг раиси **Хван**, комсомол комитетининг секретари **Исломов**, дон маҳсулотлари Жума базасининг директори **Тўраев**, ўртоқлар).

ХУШХАБАРЛАР

Тошкентдаги 153-қурилиш трести 1-қурилиш бошқармаси бинокорлари қурувчилар куни шарафига икки 140 ўринли ва битта 280 ўринли болалар боғчаси биноларини муддатидан ўн кун илгари фойдаланишга топширдилар.

• • •

Чилонзор массиви қурилишида пардозлаш ишларини олиб бораётган Тошкент уйсозлик комбинати пардозлаш бошқармаси коллективи куни-кеча «9-Г» секторида 3 та 48 квартирали, 1 та 32 квартирали ҳамда битта 96 квартирали йирик панелли уйларни пардоздан чиқариб, фойдаланишга топширди. Бу уларнинг қурувчилар байрамига муносиб совғаларидир.

А. МУРИЕВ.

ҲОСИЛ БАРАКАТИ

Санобар БОЛИЕВА,
Иштихон бошқармасидаги «Гулистон» колхозининг бригада бошлиғи, Ўзбекистон ССР Олий Советининг депутати.

◆ ◆

Янгиариқ бошқармасидаги Аваз Ўтар номли колхознинг бригада бошлиғи Искандар Юсуповнинг «Мардларни майдон чорлайди» деган мақоласини ўқиб чиқдим. Мен бу пахтакорнинг фикрларига тўла қўшиламан. Ҳозир пахтазорлар мардлар майдони бўлиб қолди, юрагида ўти бор деҳқон пахта ҳосилдорлигини оширишга ўз меҳнати билан ҳисса қўшсин. Август энг ғанимат ой. Хирмонимизнинг чўғи мана шу ойда ҳал бўлади, яхши ишласанг, барака киради, ишни тўхтатиб қўйсанг баракаси кетади.

Мен илгари колхозда оддий аъзо бўлиб ишлардим. Куз келганда этак тутиб пахта терардим, ҳар мавсумда 14-15 тонна пахта териб, эл хирмонига тўкардим. Ўтган йили колхоз правлениеси мени энг қолоқ бригадага бошлиқ қилиб тайинлади. Биз кекса деҳқонлар, уста пахтакорлар билан бамаслаҳат иш қилдик. Улар айниқса август ойида ғўзани табақалаштириб суғориш, ўғитдан қолдирмаслик тўғрисида маслаҳат беришди. Биз ишни худди шу асосда ташкил этдик, натижа эса ёмон бўлмади. Ҳар гектар ердан 26 центнердан пахта етиштириб, бир йил ичида ҳосилдорликни гектар бошига 8 центнер оширдик.

Комплекс механизациялашган бригадамиз аъзолари бу йил 159 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 30 центнердан ҳосил олиш ниятида меҳнат қилмоқдалар. Ҳар туп ғўзамизда ҳозир 7-8 тадан кўсак бор. Августнинг охиригача яна ҳар туп ғўзада 6-7 тадан кўсак етиштирсак, марра бизники. Шу неча-кундузда ғўзани парвариш қилиш жуда қийин ва нозик иш. Ғўзанинг серҳосил бўлиб ривожланишини таъминлаш учун агротехника тадбирларини сифатли амалга ошириш, ҳар бир пайкалнинг ўз хусусиятини ҳисобга олиш керак.

Искандар Юсупов ўз мақоласида «чеканка дегани ҳосилга ҳосил қўшиш дегани» деб ёзибди. Мен шуни қўшмоқчиманки, чеканка ўз вақтида ўтказилсагина ҳосилга ҳосил қўшилади. Бу ишни кечиктириб ўтказганингиз билан хирмонга барака кирита олмайсиз, меҳнатингиз зое кетади. Шунинг учун ҳам биз мутахассислар маслаҳатига амал қилиб, ғўза 14-16 ҳосил шохи чиқаргач чеканкани бошладик ва қисқа вақт ичида тугалладик. Эндиликда озуқа моддалари ғўзанинг бўйига ўсишига эмас, балки гул ва шоналарнинг тўқ кўсакка айланишига, кўсакларнинг тез етилишига сарфланмоқда.

Маълумки, ғўза қатор оралари вақтида юмшатиб турилмаса, экин чанқатиб қўйилса, ўсимликнинг ҳосил тўплаш процесси бузилади, гул ва шоналарни тўкиб юборади. Шуни ҳисобга олиб, биз парваришни қизғин давом эттиряпмиз. Август ойида барча майдондаги ғўзани камида 1,5 марта парвариш қиламиз.

Экинга ўғитсиз сув бермаймиз. Чорвачилик фермаларидан бир неча юз тонна маҳаллий ўғит ташиб келтирдик. Жўрақул Олланазаров, Худойберди Сафаров, Юнус Сафаров, Омонтурди Маҳмудов ва бошқа сувчиларимиз ана шу ўғитларни эгатларга «шарбат» қилиб оқизмоқдалар.

Йил бошида Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг шонли 40 йиллик юбилейига атаб, 446 тонна «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олганмиз. Мурғак ғўзаларни авайлаб, сув ва ўғитдан қолдирмай, ҳозирги даражага етказган деҳқон август ойида ишни бўшаштириб қўярмиди! Бригадамиз аъзолари эникини меҳнат билан ардоқлашмоқда. Айниқса Маматкарим Авдиев, Очил Тўхтамуродов, Нарзулла Юсупов, Урол Эшонқулов ўз «пўлат от»лари билан ғўза қатор ораларини икки томонлама юмшатмоқдалар. Ҳозир қатор оралари тўртинчи марта культивация қилиняпти.

80 гектар майдонни машина теримига ажратганмиз. Бригадамизга бириктилган иккита «ХВС-1,2» агрегати ремонтдан чиқариб қўйилди. Менинг турмуш ўртоғим Сулаймон Болиев механизатор. У 150 тонна пахта теришга аҳд қилган. Пахтани қўлда теришнинг нақадар қийинлигини мен жуда яхши биламан. Шунинг учун ҳам механизаторлик касбини эгаллашга аҳд қилдим. Ҳозир терим агрегатини ўрганмоқдаман.

Пахтазоримиз бизнинг ҳосил учун кураш майдонимиз. Юбилейга муносиб туҳфа тайёрлашга аҳд қилган бригадамиз аъзолари пахта майдонида мардлик, жасорат кўрсатиб меҳнат қилмоқдалар. Албатта ўз сўзимизнинг устидан чиқамиз. Бунинг учун эса август ойида янада яхшироқ ишлаймиз. Август меҳнати — ҳосил баракати.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумида

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети Илмий тадқиқот ишларини координациялаш давлат комитети раисининг ўринбосари Рафаил Николаевич **Иванов** химия машинасозлиги соҳасидаги кўп йиллик самарали ишлари учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

* * *

Ўзбекистонда адабиётшуносликни ривожлантириш соҳасидаги хизматлари учун ва туғилган кунига 50 йил тўлганлиги муносабати билан профессор Воҳид Йўлдошевич **Зоҳидов** Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

* * *

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги чорва мол тайёрлаш, бўрдоқига боқиш, яйловда боқиш ва сотиш бош бошқармасининг бошлиғи Василий Григорьевич **Накотро** туғилган кунига 50 йил тўлганлиги муносабати билан ва Совет ҳамда қишлоқ хўжалик органларидаги кўп йиллик самарали ишлари учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фармонига биноан, Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотланди.

ШИМОЛИЙ ОСЕТИЯ АССРНИ ЛЕНИН ОРДЕНИ БИЛАН МУКОФОТЛАШ ТЎҒРИСИДА

Хўжалик ва маданий қурилиш соҳасида эришган муваффақиятлари учун СССР Олий Совети Президиуми **Шимолий Осетия Автоном Совет Социалистик Республикасини Ленин** ордени билан мукофотлади. (ТАСС).

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

З. М. КОВАЛЕВСКАЯГА «ЎЗБЕКИСТОН ССР ХАЛҚ РАССОМИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Тасвирий санъат соҳасидаги кўп йиллик ижодий ва педагогик ишлари учун рассом Зинаида Михайловна **Ковалевскаяга** «Ўзбекистон ССР халқ рассоми» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Ё. НАСРИДДИНОВА.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Р. САХИБОЕВ.

Тошкент шаҳри,
1964 йил, 6 август.

ҲАР БИР РАҲБАР ВА МУТАХАССИСДАН ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ, ХЎЖАЛИКНИНГ КОНКРЕТ ТАРМОҒИНИ ЧУҚУР БИЛИШ ТАЛАБ ҚИЛИНАДИ

Ўртоқ Н. С. Хрущчевнинг Волгоград область, Котельниково ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Россия» колхози раҳбарлари ва мутахассислари билан суҳбати

5 август Волгоград область Котельниково ишлаб чиқариш бошқармасидаги «Россия» колхозининг аъзолари учун унутилмас кун бўлиб қолади. Шу куни КПСС Марказий Комитетининг Биринчи секретари, СССР Министрлар Советининг Раиси Н. С. Хрушчев уларнинг хўжалиги билан танишмок учун келди. Колхозчилар азиз меҳмонни қизғин ва самимий табрикладилар.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев далаларга чиқиб, маккажўхоризорларни кўздан кечирди. Шундан сўнг хўжалик раҳбарлари ва мутахассислари, активлар билан самимий суҳбат бўлиб ўтди. Колхоз раиси Н. Е. Носов хўжаликнинг ишлари ва ютуқлари ҳақида, келажакка мўлжалланган режалари тўғрисида гапириб берди.

«Россия» колхози маҳсулот етиштиришни йилдан-йилга кўпайтириб бормоқда. Бу колхозда деярли 9 минг гектар майдонда кузги ва баҳори буғдой, арпа, тариқ етиштирилмоқда. Экин майдонлари структурасида маккажўхори катта ўрин тутади. Маккажўхоризор пайкаллар 1.400 гектар ерни эгаллаб ётибди. Артель фермаларида 2.300 бош қорамол, 3.600 та қўй, 3.100 та чўчқа бор. Яқин ўтмишда колхоз қолоқ эди, ҳозир эса ишлаб чиқариш бошқармасидаги илғор хўжаликлардан биридир. Бу ерда сўнгги йиллар мобайнида айниқса катта ўзгаришлар рўй берди.

«Россия» колхозининг аъзолари бу йил ҳам яхши ишладилар. Улар ҳар гектар ердан 17 центнер буғдой ва 22 центнер арпа йиғиштириб олмоқдалар. Ҳозирнинг ўзида давлатга 400 минг пудга яқин дон сотилди. Лекин артель меҳнаткашлари мамлакатга 700 минг пуддан кўпроқ дон бериш учун курашмоқдалар. Бу, ўтган йилдагидан икки баравар ортиқдир.

Н. С. Хрушчев артель раҳбарлари ва мутахассислари билан суҳбатлашган вақтда, колхозларга раҳбарлик қилиш, қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини ташкил этиш ва қишлоқ хўжалигини интенсивлашга доир кўпгина масалалар тилга олинди. Қисқа шаклда ёзиб олинган ана шу суҳбат қуйида келтирилмоқда.

Ўртоқ Н. С. Хрушчев дон ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни кўпайтиришда колхоз қўлга киритган ютуқларни қайд қилиб ўтгач, экилаётган буғдой навлари тўғрисида, далаларга солинаётган ўғитлар ҳақида, фан ютуқларининг ишлаб чиқаришга қандай жорий қилинаётгани ҳамда колхоз экономикасини ривожлантиришнинг бошқа баъзи масалалари тўғрисида гапириб беришни колхоз раисидан илтимос қилди.

Н. С. Хрушчев. Ҳозир илм-фан ишлаб чиқариш олдида катта имкониятлар очиб бермоқда. Бу селекция мисолида айниқса яққол кўриниб турибди. Селекционерлардан П. П. Лукьяненко, В. Н. Ремисло, Ф. Г. Кириченко ва бошқалар буғдойнинг ажойиб навларини яратишда. Яқинда ўртоқ Кириченко менга янги буғдой навининг намунасини юборди. Мамлакатимизда биринчи марта яратилган бу қаттиқ донли кузги буғдой «новомичуринка» деб аталади. Унинг ҳосили беш йилда гектар бошига ўртача ҳисобда 40 центнер бўлибди. Биз уруғчиликни шундай ташкил этишимиз кераки, бунинг натижасида энг серҳосил навлар учун далаларга йўл очиб қўйилсин. Колхозингиз далаларида қандай янги навлар экилмоқда?

Н. Е. Носов (колхоз раиси). Биз «безостая-1» буғдойининг таърифини кўп эшитган эдик. Ўтган йили ана шу навни синаб кўришга аҳд қилиб, қўшниларимиздан биринчи репродукция уруғларини сотиб олдик. Бизда «безостая-1» 80 гектар ерга экилди. Бу, ишнинг бошланиши эди, лекин натижаси яхши бўлиб чиқди. Гектар бошига 17 центнер дон олдик. Бизнинг қурғоқчилик зонамизда бундай ҳосилни жуда кўнгилдагидек ҳосил деб ҳисоблаш мумкин. Бу йил ўз хўжалигимизда етиштирилган юқори сифатли уруғларимиз бор ва «безостая» ни 415 гектарга экамиз.

Бу нав бизнинг шароитимизда қайси жиҳатдан яхши? Бизда қаттиқ шамол, баъзан бўрон бўлиб туради. Бизга зонамизнинг оғир шароитига чидаш бера оладиган буғдой навлари керак. «Безостая-1» ана шундай нав бўлиб чиқди. У ҳар қандай бўронларга бардош бермоқда, пояси ётиб қолмаяпти, дони тўкилиб кетмаяпти. Бир куни ёмғир аралаш қаттиқ бўрон бўлди, бошқа навлар ётиб қолса ҳам, «безостая-1» худди ҳеч нарса кўрмаган каби шаъмдек қотиб тура берди. Менингча, бу навнинг имкониятлари 17 центнер ҳосил бериш билан чегараланиб қолмаса керак. Рост айтсам, биз нима хато қилганлигимизни энди тушундик. Колхоз «безостая-1» хусусиятларини тугал билмагани учун уруғни кам нормада сочган эди. Ҳар гектар ерга 90 килограмм уруғ сочилган эди, қўшниларимиз эса 130 килограммдан уруғ сочишган экан. Уларда «безостая» гектар бошига 25-30 центнер дон берди.

Н. С. Хрушчев. Сизлар ва қўшниларингиз шундай ҳосилни минерал ўғит солмасдан оляпсизлар ми?

Н. Е. Носов. Колхоз буғдойга ҳеч қанақа минерал ўғит солгани йўқ. Умуман, биз минерал ўғит олмаймиз.

Н. С. Хрушчев. Хўш, колхозда баҳори буғдой қандай ҳосил беряпти?

Н. Е. Носов. 13-14 центнер. Биз нуқул серҳосилроқ навларни қидириб келяпмиз.

Н. С. Хрушчев. Менга айтишларича, академик П. П. Лукьяненко «безостая-1» га ўхшаш баҳори буғдой яратиш устида иш олиб бораётган эмиш.

Н. Е. Носов. Шундай қилинса, жуда соз бўлар эди-ку. Биз янги навни миннатдорчилик билан кутамиз.

Н. С. Хрушчев. Ҳарқалай шароитларингиз кузги экинлар учун хийла оғир. «Безостая-1» билан бир қаторда бошқа навлар ҳам синаб кўрилмоқда. «Мироновская-808» навини экиб кўрсанглар бўлмасмикин? Бу нав «безостая-1»га қараганда қаттиқроқ шароитга ҳам бардош беради, дейишади.

Курск областининг Калиновка қишлоғидаги колхоз раиси ўртоқ Грачев ўтган йили «мироновская-808»нинг уруғидан топиб, озроқ майдонга эккан эди. Ёз қуруқ келди. Ҳар хил навлар бунга қандай бардош берди денг? Районга мослаштирилган нав гектар бошига 21 центнер ҳосил берди. «Мироновская-808» эса 43 центнер яъни 22 центнер кўп ҳосил берди. Шундай қилиб, фақат нав эвазига ҳосил икки баравар кўпайтирилди.

(Охири иккинчи бетда).

ҲАР БИР РАҲБАР ВА МУТАХАССИСДАН ИШЛАБ ЧИҚАРИШНИ, ХЎЖАЛИКНИНГ КОНКРЕТ ТАРМОҒИНИ ЧУҚУР БИЛИШ ТАЛАБ ҚИЛИНАДИ

(Давоми. Боши биринчи бетда).

Н. Е. Носов. Биз маслаҳатингиздан фойдаланамиз, Никита Сергеевич, «мироновская-808» буғдойини ҳам ерларимизга экиб кўрамиз.

Н. С. Хрушчев. Сизларда қанча ёғингарчилик бўлади?

Н. Е. Носов. Тахминан 350 миллиметр.

Н. С. Хрушчев. Ана шу нав яратилган Мироновская станциясида ёғингарчилик кўпроқ бўлади. Аммо, сизлардаги ёғингарчилик билан ҳам яхши ҳосил олинса, ажаб эмас.

Н. Е. Носов. Бу йил ёғингарчилик яхши бўлди. Кузги экинларнинг ўсиши учун шароит ҳам нормал бўлади.

Н. С. Хрушчев. Уруғчилик иши қишлоқ хўжалиги учун жуда катта аҳамиятга эга, айтар эдимки, баъзи экинларга нисбатан ҳал қилувчи аҳамиятга эга. Афсуски, бизда уруғчиликнинг аҳамиятига етарли баҳо берилмай келинди, қуйидан тортиб юқоригача уруғчиликнинг мукаммал системасига эга бўлишнинг, навларни мунтазам суратда янгилаб боришнинг нечоғли муҳимлигини ҳозир ҳам ҳамма тушуниб олди, деб бўлмайди.

Баъзан шундай бўладики, колхоз раиси кўклам келганидан кейингина қайси уруғларни эксам бўларкин, деб ўйлай бошлайди. Аслини олганда, унинг ўзидан бўлак маслаҳатгўйи йўқ. Шуни айтиш керакки, қишлоқ хўжалиги юксак даражада ривожланган мамлакатларда аҳвол бунақа эмас. Мен Данияда бўлдим. Бу мамлакатда қишлоқ хўжалик экинларининг яхши навлари яратилган. У ерда қишлоқ хўжалиги бўйича маслаҳатчилар бор. Ана шу маслаҳатчилар фермама-ферма юриб, экиннинг қайси навини экиш кераклиги тўғрисида маслаҳатлар беришади, янги энг серҳосил навларни сотиб олишда ёрдам қилишади. Бизда ҳам маслаҳатчилар, яъни ташкилотчи инспекторлар бор. Улар сизларга маслаҳат бериб туришибдими?

Н. Е. Носов. — Бериб туришади-ю, лекин гоҳо керакли гап қолиб кетиб, кераксиз гапларни гапиришади.

Н. С. Хрушчев. Нималарни маслаҳат беришяпти? Кўпроқ улар — нега ҳосилни йиғиштириб олмаяпсан? Нега экин экмаяпсан? ва ҳоказо ва ҳоказо, деган саволларни беришади, холос. Лекин бундай маслаҳатнинг колхозга фойдаси йўқ.

Қайси навни экишингиз тўғрисида маслаҳат беришга келганда эса, кўп инспекторлар бундай қилишмайди.

Қишлоқ хўжалиги ривожланган мамлакатларда маслаҳатчилар тажриба ўтказиб туришади, уларнинг тажриба далалари бўлиб, навларни, ўғитларни синаб кўришади, бинобарин, маслаҳатчи фермернинг олдига борган вақтда: биз фалон навнинг ўрнига фалон навни экишни маслаҳат берамиз, бундан фалонча фойда оласиз, деб тайинли гапни айта олади.

Бизнинг шароитимизда колхоз, совхоз тажриба даласи бўлиб хизмат қилиши мумкин, шундай шароитда тавсиялар айниқса конкрет бўлмоғи керак. Биз ҳозир ташкилотчи инспекторнинг колхоз раисини «бўл-бўл» деб туришига муҳтож эмасмиз. Хўжаликларнинг раҳбарларига ишнинг кўзини билиб бериладиган маслаҳат керак. Бизда эса баъзан инспекторларнинг, ҳатто агрономиядан билими йўқ. Хўш, шундай инспекторнинг ўзи ҳеч нарса билмаганидан кейин, ундан қандай маслаҳат чиқиши мумкин.

Ёки мана бундай масалани олинглар. Ҳанузгача бизда кўп хўжаликлар «ҳар нарсадан оз-оздан бўлсин», деган принцип асосида бошқариб келинмоқда. Бундай хўжаликнинг товар бериш даражаси арзигулик эмас, меҳнат унумдорлиги паст. Ишлаб чиқаришга қўйилаётган ҳозирги талаблар нуқтаи назаридан қараганда, бундай хўжаликларнинг бўлишига тоқат қилиб туриш мумкин эмас. Уларни ихтисослаштириш керак. Интенсивлаш керак. Етилиб қолган бошқа масалалар ҳам бор. Биз бу масалаларни ноябрь ойида Марказий Комитет Пленумида муҳокама қилишга қарор бердик. Ихтисослаштирилган ишлаб чиқаришга раҳбарликни ташкилий жиҳатдан яхшилаб, ҳар бир турдаги маҳсулотни етиштириш учун жавоб берадиган кишиларни белгилаб қўймасак, бўлмайдиганга ўхшаб турибди. Ана шунда юқори малакали маслаҳатчилар ҳам пайдо бўлиб, улар ихтисослаштирилган хўжаликларга инспекторлик қилиб боради, ана шу хўжаликлардаги ишлаб чиқаришнинг қандай ташкил этилгани учун давлат олдида жавоб беради. Ана ўшанда мазкур районга кўпроқ мос келадиган навларни экиш тўғрисида улар сизларга маслаҳат бериб туришади.

Деҳқончилик маданиятини кўтармоқ учун биз ҳали кўп иш қилишимиз керак. Қуйидаги гапни илгари айтган эдим, ҳозир яна эслатиб ўтмоқчиман. Менга Данияда бир виставкани кўрсатишди. Виставкада буғдой экинлари ҳам бор экан. Лекин шуни айтиб қўяйки, буғдойнинг орасида битта ҳам бегона ўт йўқ. Лекин бир туп қоракўза кўзга ташланиб қолди. Данияликлар менинг эътиборимни қоракўзага жалб этишди-да, кейин уни экиннинг орасидан олишди. Маълум бўлишича, қоракўза сувли шишага солиниб, ноёб экспонат сифатида қўйилган экан. Виставка раҳбарлари менга далада қоракўзанинг пайдо бўлиб қолиши Данияда фавқулодда ҳодиса ҳисобланади, деб изоҳ беришди. Дарҳақиқат, далаларда қоракўза йўқ. Шундай бўлиши тўғри ҳам. Далаларда бегона ўтларнинг бўлиши хўжаликни интенсив бошқаришга тўғри келмайдиган иш.

Фермаларни бориб кўрганда, сутнинг серёғлиги эътиборни ўзига тортади. Менга сутида 6,9 процент ёғи бўлган сигирни кўрсатишди. Бу ақл бовар қилмайдиган гапдек туюлади. Лекин айтилган рақам ҳақиқатан ҳам аниқ. Сутида 4,5-5 процентдан кам ёғ бўладиган сигирлар у ерда умуман йўқ. Қизил Дания наслидан бўлган сигирлар ҳаммадан кўра кўпроқ учрайди. Бу сигирларнинг ўзи кичкина бўлса ҳам, лекин сермаҳсул экан. Сигирларни гўшт-сутбоп дейишади. Ўша ерда менга биз сигирларни говмуш ва сўқимбоп сигирлар деб ажратиб юрмаймиз, дейишди. Сигир ҳам сут бериши, ҳам гўшт етиштириш учун яхши насл бериши керак, деб ҳисобланар экан.

Энди наслчилик ишига ва, жумладан, сунъий қочириш ишининг қўйилишига келайлик. Фермангизда сунъий қочириш усули қўлланиляптими?

Н. Е. Носов. Ҳа, қўлланиляпти.

Н. С. Хрушчев. Бу ишни ким қиляпти?

Н. Е. Носов. Ўқиб келган колхозчи.

Н. С. Хрушчев. Ахир, сунъий қочиришдек муҳим ишни ҳар бир хўжалик ўзича олиб боришига йўл қўйиб бўладими? Мамлакатда сунъий қочириш станциялари шохобчаси бўлиши керакка ўхшайди. Ана шу станцияларнинг колхоз ва совхозларга хизмат қиладиган малакали мутахассислари бўлиши керак. Станцияларнинг ходимлари сунъий қочиришнинг ташкил этилиши учун жавоб берадилар, давлат контролини амалга ошириб борадилар. Хуллас, сунъий қочириш ишини давлатнинг қўлига олиш керак. Бунда шу нарса назарда тутиладики, станцияларнинг қўлида серпуштли буқалар бўлади, станциялар натижа яхши бўлиши ҳақида колхоз ёки совхозга кафолат беради. Қочиришда қайси буқалардан фойдаланилади, шу буқаларнинг наслдорлиги текшириб кўрилганми, буни хўжалик ҳал қилиши керак. Хуллас калом, сунъий қочириш ёрдами билан чорва моллар маҳсулдорлигини тезроқ яхшилаб олиш мумкинлигини одамлар билиб, бундан уларнинг кўнгли тўқ бўлсин.

Боя айтилганидек, ҳозир бу ишни ҳамма жойда ҳам яхши ташкил этилган, деб бўлмайди. Фалонча сигир қочирилди, деб ҳисобот тузишади-ю, кейинчалик туққан сигирлар қочирилганига нисбатан камроқ бўлиб чиқади. Подада қисир сигирларнинг кўплигига ким жавобгар? Жавобгар кишиларни топа олмайсиз.

Н. Е. Носов. Ҳақиқатан ҳам шундай.

Н. С. Хрушчев. Сизлар дон экинларига минерал ўғит солиб кўрмаганмисиз. Ерларингиз ўғитни қандай кўтаришини айта олмайсизми?

Н. Е. Носов. Йўқ, зонамиз қурғоқчил бўлиб, бизга бир марта ҳам ўғит берилган эмас.

Н. С. Хрушчев. Колхозга раислик қилаётганингизга неча йил бўлди?

Н. Е. Носов. Беш йил.

Н. С. Хрушчев. Беш йил ичида баҳори буғдой билан кузги буғдой ҳосилдорлигида тахминан қандай ўзгаришлар бўлди?

Н. Е. Носов. Сўнгги беш йил ичида баҳори буғдой анча барқарор ва тахминан бир хил ҳосил бериб келяпти. Тўғри, ўтган йили гектар бошига 10 центнердан хирмон кўтардик, бошқа йилларда ҳосил тахминан 14-15 центнер бўлди.

Н. С. Хрушчев. Баҳори буғдой ўн центнердан кам ҳосил бергани йўқ-а? Хўш, кузги буғдой қанча ҳосил беряпти?

Н. Е. Носов. Беш йилдан бери йилига гектар бошига ўрта ҳисобда 15 центнер берди.

Н. С. Хрушчев. Хўш, баҳори буғдой йилига ўрта ҳисобда қанча беряпти?

Н. Е. Носов. 14,5 центнер. Шуни айтишим керакки, бизнинг юмшоқ буғдойимиз йўқ, шунинг учун фақат қаттиқ буғдой экяпмиз, бу буғдой эса ҳосилдорлик жиҳатидан бир оз орқада туради.

Н. С. Хрушчев. Хўш, яна қандай экинлар экдингиз? Силос учун маккажўхори экдингизми?

Н. Е. Носов. Экдик.

Н. С. Хрушчев. Гектар бошига қанча силос оляпсиз?

Н. Е. Носов. Олаётганимиз ҳозирча кам, 187 центнер. Лекин бу йил гектар бошига 300 центнер ва бундан ҳам кўпроқ поя ва сўта берадиган яхши участкаларимиз бор.

Н. С. Хрушчев. Суғорилмайдиганми?

Н. Е. Носов. Бизда суғориладиган маккажўхори йўқ.

Н. С. Хрушчев. Суғориш ишларини ривожлантириш учун қандай имкониятларингиз бор? Ерларингиз яхши, иссиқ кўп. Агар далаларга сув қўйилса, маккажўхори ва бошқа экинлардан юқори ҳосил олиб бўладими?

Н. Е. Носов. Биз «Кубанец» совхозида ва бошқа хўжаликларда суғориш ишларини ташкил этиш тажрибасини диққат билан ўрганяпмиз. Ўз шароитимизда нималар қилиш мумкинлигини ҳозир колхоз мутахассислари режалаштириб чиқишди. Сойларнинг бирига тўғон солиб, катта кўл барпо этишни ўйлаб турибмиз. Дастлабки ҳисобларга кўра, ана шу кўлнинг суви билан 100 гектар ерни суғориш мумкин. Суғориладиган ерларга, биринчи галда, маккажўхори экилади. Буни биз гўшт ва сут етиштиришни кўпайтиришнинг асосий шарти, деб биляпмиз.

Н. С. Хрушчев. Ҳар гектаридан қанча маккажўхори дони оляпсизлар?

Н. Е. Носов. Биз озгина майдонни донини йиғиштириб олиш учун қолдиряпмиз. Бу йил маккажўхори дони гектар бошига 30 центнер ҳосил берса керак.

Н. С. Хрушчев. Ҳозир айтганингиз бу йилгиси-я? Ўтган йили қанча олдинглар?

Н. Е. Носов. Ўтган йили «Буковинская-3» навидан экkan эдик. Гектар бошига 12 центнер дон олдик. 100 гектар ерга экkan бўлсак ҳам, сўтаси оз бўлиб қолди.

Н. С. Хрушчев. «Буковинская-3» сизларга унчалик тўғри келмайди. Шу гибридни экишни ким маслаҳат берди?

Н. Е. Носов. Агроном билан маслаҳатлашдик. Бизга шунақа уруғ келиб қолган эди.

Н. С. Хрушчев. Албатта, маккажўхори навларини танлашга шунақа муносабатда бўлсанглар, бундан сира фойда чиқмайди, мўл ҳосил ола олмайсизлар. Бунга, аввало, ишлаб чиқариш бошқармаси, шунингдек ана шу гибридни тавсия қилган илмий муассасалар айбдор эканлиги тушунарли. Бундай қараганда бизда ҳамма нарса: тажриба станциялари билан институтлар, таянч хўжаликлари бор. Лекин энг серҳосил навларни жорий қилиш учун жавобгарлик йўқ.

Хўш, яна нима экяпсизлар, яна қандай экинларингиз бор — арпа, жавдар, тариқ борми?

Н. Е. Носов. Биз тариқ ҳам экяпмиз, аммо, кам экяпмиз.

Н. С. Хрушчев. Гектаридан қанча ҳосил оляпсизлар?

Н. Е. Носов. 15-18 центнер атрофида. 95 гектар ерга экkan эдик. Икки йилдан бери «саратовское-853» навининг биринчи репродукция уруғини экиб келяпмиз. Бу йил гектар бошига 18 центнер тариқ йиғиштириб оламиз, деган фикрдамиз.

Н. С. Хрушчев. Қандай усул билан экяпсизлар?

Н. Е. Носов. Худди буғдой сингари қаторли сеялка билан.

Н. С. Хрушчев. Экишнинг кенг қаторли усули борлигини эшитганмисиз?

Н. Е. Носов. Биз бундай усулни ўз далаларимизда синаб кўрганимиз йўқ.

Н. С. Хрушчев. Сизлар хойнаҳой М. А. Посмитний тўғрисида бирон гап эшитган бўлсаларингиз керак-а? Украинада ана шундай колхоз раиси бор. Унинг колхоз раиси бўлиб ишлаётганига чамаси қирқ йилча бўлди. Граждонлар урушидан қайтгач, қишлоққа бориб коммуна ташкил қилди, сўнг коммуна қишлоқ хўжалик артели Уставини қабул қилди, Посмитний ана шу колхозга раис қилиб сайланди. У тариқдан гектар бошига 40 центнер ҳосил олиб келяпти. Ўзи олим ҳам, агроном ҳам эмас, оддий деҳқон-у, лекин тажрибали киши, ернинг тилини билади ва ерни яхши кўради, ўз қўшниларининг тажрибасини диққат билан ўрганиб боради.

Н. Е. Носов. Сизга шуни айтмоқчиманки, Никита Сергеевич, бу йил биз кузги экинлар майдонини кенгайтириб, 6.000 гектарга буғдой ва жавдар экишни ўйлаб турибмиз.

Н. С. Хрушчев. Ўтган йили қанча экkan эдинглар?

Н. Е. Носов. 4.000 гектардан сал ошиқроқ.

Н. С. Хрушчев. Хўп, майли, бу яхши иш. Агар кузги экинлар сизларда кўпроқ ҳосил бераётган бўлса, шундай экинларни кўпроқ экишларинг керак. Сизларнинг шароитингизда кузги экин экиладиган ерларни ўз вақтида шудгорлаб қўйиш жуда муҳим нарса. Ўшанда кузги экинларни қийғос ундириб оласизлар. Ниҳоллар қишдан яхши чиқиб, мўл ҳосил беради. Сизларнинг шароитингизда кузги экинлар уруғини ундириб олиш осон эмас. Аммо, ҳозир вазият қулайга ўхшаб турибди.

Н. Е. Носов. Колхозда етиштириб келинаётган қимматли экинлар орасида горчица ҳам бор. Гарчи унчалик харажат талаб қилмаса ҳам, бу экин колхозга катта даромад келтиряпти. Горчица бу йил гектар бошига 8 центнердан ҳосил беради. Ўтган йили гектар бошига 6 центнердан олган эдик. Умуман, шуни айтиш керакки, биз горчицанинг шарофати билан тузуккина пул жамғариб олдик. Шуни ҳам айтиб қўяйки, бу экинни пландан ташқари топширишга розимиз. Эҳтимол, пландан ташқари 1,5 минг центнер горчица топширармиз.

Н. С. Хрушчев. Давлат горчицанинг ҳар центнерига қанча пул беряпти?

Н. Е. Носов. Бу, Никита Сергеевич, қиммат экин. Таннархи юқори эмас-ку, лекин давлат горчица учун кўп пул тўлайди. Ўтган йили бир центнер горчицанинг таннархи 2 сўм 40 тийин бўлди. Давлатга эса ҳар центнерини 25 сўмдан сотдик. Бу йил таннархи ўтган йилдагидан пастроқ бўлади, деган фикрдамиз. Об-ҳаво шароити горчицанинг ўсиши учун қулай келди. Биз уни фақат бир марта, қишлоқ хўжалик зараркунандалари тушган пайтда ишладик. Горчицани парвариш қилиш соҳасида бошқа унчалик ортиқча азият чекканимиз йўқ. Бу йил бир центнер горчицанинг таннархи кўпи билан 2 сўм бўлади, ҳар центнерини эса 25 сўмдан сотамиз. Давлатни бир оз талагандек бўлиб қоляпмиз. Лекин ўзи қимматли экин, унга талаб катта.

Н. С. Хрушчев. Сизларда буғдой таннархи қанақа?

Н. Е. Носов. Ўтган йили бир центнер кузги буғдой 2 сўм 37 тийинга тушди. Бу йил хойнаҳой 2 сўмга тушса керак.

Н. С. Хрушчев. Буғдой учун давлатдан қанча пул оляпсизлар?

Н. Е. Носов. Юмшоқ буғдойнинг ҳар центнерини 8 сўм 25 тийинга сотяпмиз.

Н. С. Хрушчев. Қаттиқ буғдойни-чи?

Н. Е. Носов. Қаттиқ буғдойнинг ҳар центнерига давлат 12 сўм беряпти.

Н. С. Хрушчев. Ўзингиз агрономмисиз?

Н. Е. Носов. Ихтисосим бўйича тракторлар, автомобиллар ва қишлоқ хўжалик машиналари механигиман. Беш йилдан бери раис бўлиб ишлаяпман. Лекин барибир ўқишни давом эттиришим кераклигини биламан.

Н. С. Хрушчев. Сиз тўғри айтасиз. Фақат нодон одамлар ҳамма нарсани биламиз, деб бақиришади, ақлли одам эса қанча кўп нарса билган сайин билимга шунча кўп эҳтиёж сеза беради.

Н. Е. Носов. Хўжалигимиз ишлаб чиқаришни узлуксиз кенгайтириш учун маблағ жамғариб олди. Капитал маблағлар ҳисобида колхознинг 300 минг сўмдан кўпроқ пули бор. Бу йил типовой лойиҳа асосида қурилган 320 ўринли чиройли мактабни фойдаланишга топширамиз. Шуни айтиш керакки, колхозимиз яқин ўтмишда иқтисодий жиҳатдан сурункасига камқувват бўлиб келган эди. Аммо, беш йил ичида қаддини ростлаб олди. Илгари нуқул давлатдан қарздор бўлиб қолар эди. Ҳозир давлатдан қарз сўраш ҳатто хаёлимизга ҳам келмайди.

Колхозчиларга аванс бериб туриш учун очиб қўйилган ҳисобимизда 137 минг сўм пулимиз бор. Худди шу мақсадда 115 минг сўмдан иборат йилдан-йилга кўчиб ўтувчи фонд яратиб олдик. Режамиз шундай: бу йил давлатга тағин ҳам кўпроқ дон сотамиз ва шу тариқа даромадларимизни кўпайтириб оламиз.

Н. С. Хрушчев. Колхозчилар нонни ўзлари ёпишадими?

Н. Е. Носов. Ўзлари ёпишади.

Энди ишлаб чиқариш ва маиший биноларга келайлик. Биз бундай биноларни қуришга энди киришяпмиз. Ҳозир бутун кучимизни шу ишга бағишлаб қўйганмиз. Бу йил урғочи чўчқалар асраладиган бинолар билан оғилхона фойдаланишга топширилди. Тез орада маиший хизмат биносини қура бошлаймиз. Ўз нонвойхонамиз ҳам бўлади. Колхозчилар давлат олдидаги мажбуриятларини муваффақиятли бажармоқдалар, дон тайёрлаш плани икки ҳисса ошириб бажарилади. Сут ва гўшт сотиш топшириғи бажарилди.

Н. С. Хрушчев. Ҳар сигирдан қанча сут соғиб оляпсизлар?

Н. Е. Носов. Соғиб олаётган сутимиз ҳали оз, ҳар сигирдан 1.600 килограмм, холос. Бунинг сабаби шуки, бизда наслчилик иши чинакам олиб борилмаяпти, бунинг устига сигирларимиз ҳам озроқ.

Н. С. Хрушчев. Наслли моллармнинг сермаҳсулроқ бўлиши турган гап, лекин мен шуни айтар эдимки, сигирларнинг берадиган сути уларни нима билан боқаётганингизга ҳал қилувчи даражада боғлиқдир, ем-хашак орасида энг муҳими эса маккажўхори силосидир. Агар яхши навни танлаб олиб, ерни ўғитласанглар, маккажўхорини суғорсанглар, ем-хашак мўл-кўл бўлади. Суғориладиган ерга экиш учун навни танлаб олиш катта аҳамиятга эга. Ҳар қанақа нав ҳам суғориладиган ерларда энг юқори ҳосил беравермайди. Қўшниларингизнинг суғориладиган ерларида «одесская-10» навли маккажўхорини кўрдим. У — яхши нав. Лекин бошқаларини ҳам синаб кўриш мумкин. «Днепровская-200» деган нав бор, ўзи суғориладиган ерда энг юқори ҳосил беради, ўтган йили кузда Херсон областидаги Скадовка районида бўлган вақтимда, бунга ишонч ҳосил қилганман. Ўша районда ўртоқ Романюкдек ажойиб маккажўхорикор механизатор бор. 1963 йилда у чамаси, 90 ёки 95 центнер маккажўхори дони олган эди, бу йил эса гектар бошига 100 центнер дон олиш учун курашяпти.

Н. Е. Носов. Унинг майдони ҳам катта бўлса керак-да?

Н. С. Хрушчев. Ҳа, майдони чакана эмас. Бу йил 200 гектар ерда маккажўхори етиштиряпти. Ўртоқ Романюк ҳар гектаридан 700-800 центнер силосбоп поя оляпти.

Сизлар маккажўхорини сув билан таъминлаш учун суғориш шохобчаси барпо этмоқчи бўлиб турибсизлар. Ўртоқ Романюкнинг тажрибаси билан танишиб келиш учун унинг ҳузурига бирон кишини юборишингларни маслаҳат берaman. Чорвачилигимизнинг келажаги суғориладиган ерларда маккажўхори етиштиришга боғлиқ. Агар ҳар сигир ҳисобига 12-15 тонна юқори сифатли силос бостирсанглар, сигирларингиз 3-3,5 минг литрдан сут бераверади, деб бемалол кафилини олиш мумкин.

Н. Е. Носов. Биз силосни ана шу миқдорга етказишга ҳаракат қиламиз. Механизаторларимиз тажрибали одамлар, улар сувли ерларда маккажўхори етиштиришни ўрганиб олишади.

Н. С. Хрушчев. Калиновка қишлоғи эсимга тушиб қолди. Бир вақтлар колхоз сигирлардан жуда кам сут соғиб, деярли гўшт етиштирмас эди. Чорваси кам бўлиб, шунинг ўзига ҳам хашак топиб бера олмас эди. 1953 йилда колхозда ҳар 100 гектар ер ҳисобига саккиз центнер гўшт ва 42 центнер сут олишган эди. Колхоз маккажўхори, қанд лавлаги ва бошқа экинлардан мўл ҳосил етиштиришни билиб олгач, аҳвол тамомила ўзгариб кетди. Мана бир неча йилдан бери колхозчилар ҳар гектаридан 500-600 центнерлаб силосбоп маккажўхори олиб келишяпти, қанд лавлаги 300-350 центнер, картошка гектар бошига 200 центнер ҳосил беряпти. Ҳосил мана шу даражага етгандан кейин кўплаб мол боқиш имконияти туғилди. Эндиликда калиновкаликлар ҳар 100 гектар ер ҳисобига сўйилган вазнда 100-110 центнер гўшт ва беш юз йигирма центнер сут етиштиряптилар. Дарвоқе, шуни айтиб қўяйки, иккита иқтисодий жиҳатдан камқувват колхоз Калиновкага қўшилди. Бир-икки йил ичида улар ҳам ишлаб чиқариш соҳасида калиновкаликлар даражасига етиб олди.

Н. Е. Носов. Мен бу колхознинг таърифини эшитганман. Унинг қанча ери бор?

Н. С. Хрушчев. Ҳайдаладиган ери беш минг гектар. Бу Курск области шароитида хийла йирик колхоз.

Н. Е. Носов. Бизнинг колхозимиз даштда бўлиб, унинг 17 минг гектардан кўпроқ ери бор.

Н. С. Хрушчев. Энди ерни кенгайтира бермасдан, ҳосилдорликни оширишнинг пайидан бўлиш керак. Сизларнинг зонангизда ҳам ўғитланган ерга тажриба тариқасида буғдой экиб, ерларингиз қанчалик ўғит кўтаришини белгилаб олиш лозим эди.

Халқимиз улкан химияни барпо этмоқда. Келгуси йилдаёқ минерал ўғитлар ишлаб чиқаришни, чамаси, 10 миллион тонна кўпайтириш кўзда тутилмоқда. Дон ва техника экинларининг ҳосилдорлигини тез оширмоқ учун ана шу ўғитлардан тўғри фойдаланиш керак. Биз учун ҳосилдорликни ошириш бениҳоя катта аҳамиятга эга. Озиқ-овқат мақсадлари учун ҳар йили 2.750 миллион пуд дон тайёрлашимиз керак. Агар ҳар гектар ердан 2 тонна товар ғалла олсак, 25 миллион гектарча ерга буғдой ва бошқа озиқ-овқат экинлари экишнинг ўзи кифоя қилади. Биз эса ҳозирги вақтда 130 миллион гектар ерни дон экинлари билан банд қилиб қўяяпмиз. Тўғри, мен фақат озиқ-овқатбоп донни назарда тутяпман. Лекин ҳосилдорлик қандай бўлганида ва, бинобарин, қанча майдонга экин экилганида, тегишли миқдордаги ембоп донни олиш мумкинлигини ҳам бир қараб чиқиш керак. Лекин шу рақамларнинг ўзи ҳосилдорликни ошириш биз учун нақадар муҳим аҳамиятга эга эканлигини кўрсатиб турибди.

Н. Е. Носов. Биз шу масалаларни ўйлаб турибмиз. Бизда ҳам ҳосилни ошириш учун катта-катта имкониятлар бор.

Н. С. Хрушчев. Етарли миқдорда дон бўлса, парранда гўшти, тухум ва бошқа маҳсулотлар етиштиришни саноат тарзида йўлга қўйиб юбориш мумкин. Биз шундай қилишни мўлжаллаяпмиз. Ҳадемай ҳукумат паррандачилик фабрикалари қуриш тўғрисида қарор қабул қилади. Паррандачилик фабрикаларида етиштирилган тухум ҳисобига аҳолининг эҳтиёжларини қондириш вазифаси қўйилмоқда. Ўйлайманки, паррандачилик маҳсулотлари етиштиришни шу зайлда ташкил этиш ғоят самарали бўлади. Ҳозир тухум ва парранда гўшти етиштириш тарқоқ ҳолда бўлиб, бу маҳсулотлар қимматга тушяпти. Сизларда битта товуқ нечта тухум қиляпти?

Н. Е. Носов. Ўтган йили 90 та тухум қилди.

Н. С. Хрушчев. Товуғингизнинг мазаси йўқлигини кўрдингизми, фақат 90 та тухум қилибди-я. Москва ёнидаги Глебов паррандачилик фабрикасида ана шундай битта товуқ 190 та тухум қиляпти. Венгрия Республикасида Баболнадаги паррандачилик фабрикасида битта товуқдан 262 та тухум олишяпти. Агарда товуқнинг тили бўлганда, у: мени яхшилаб боқсангиз, 90 та эмас, 250 та тухум қиламан, деган бўлар эди. Хуллас, айб товуқда эмас. Гап парранда боқишни ташкил этишда, уни тўғри боқишда, озуқанинг сифатида.

Мана биз ҳам ҳозир яхши аралаш озуқалар ишлаб чиқаришни ташкил этмоқчимиз, механизацияни ишга солмоқчимиз, борингки, ишлаб чиқаришни поток усулига кўчирмоқчимиз. Паррандачиликни чуқур билиш ва шу тармоқ билан шуғулланиш керак. Мен Англиянинг Москвадаги виставкасида бўлиб, у ерда 26 килограммли куркани кўрдим. У сўқимга боқилган. Ундан 90 процент гўшт чиқади.

Н. Е. Носов. Бизда эса баъзи қўйларнинг оғирлиги 26 килограмм келади. Ана шунақа паррандани кўпроқ боқса арзийди.

Н. С. Хрушчев. Хўжаликларимизнинг раҳбарлари паррандани бир килограмм семиртиришга қанча озуқа сарфланаётганини кўпинча, ҳатто ҳисоблаб кўрмайдилар. Озуқанинг кўплаб ортиқча сарф қилинишига йўл қўйиляпти. АҚШда паррандани бир килограмм семиртириш учун 2,02 килограмм озуқа сарфлаётган фермалар борлигини сизлар ҳам хойнаҳой эшитгандирсизлар.

Н. Е. Носов. Биз кўпроқ сарфлаяпмиз.

Н. С. Хрушчев. Аниқроқ қилиб айтганда, қанча озуқа сарфлаётганингларни хойнаҳой билмасанглар ҳам керак. Афтидан паррандани чиқиндилар билан боқса бўлаверади, боболаримиз ва бувиларимиз товуқларни шу зайлда боқиб келишган, деб мулоҳаза юритаётган кўринасизлар, дарвоқе, биргина сизлар эмас, бизда кўп одамлар шунақа мулоҳаза юритишади.

Яқинда мен Америкадаги бир ферманинг эгаси билан учрашиб қолдим. Озуқанинг сифати ёмонлиги учун у бизни ҳақли суратда танқид қилди. У бундай деди: Аввало, озуқани таркибида ҳамма озуқа моддалари бўлган шаклда — донадор қилиб тайёрлаш керак. Башарти, озуқани донадор қилиб бермасангиз, парранда фақат ўзига ёққан нарсани териб ейди-да, ўзига жуда керакли озуқа моддаларидан баҳраманд бўла олмай қолади.

Бизда эса товуқ ўз ризқини гўнгтепадан топиб ея беради, деб ўйлайдиган кишилар ҳали ҳам бор. Буларнинг ҳаммаси эскиликдир.

Паррандага озуқани донадор қилиб бериш паррандачилик илми демакдир. Донадор озуқада янчилган дон ҳам, қўшимча оқсил моддалари ҳам, бўр ҳам, витаминлар ҳам, хуллас товуқнинг организмига ниманики керак бўлса, паррандaнинг сермаҳсул бўлиши учун ниманики керак бўлса, ҳамма нарса бор.

Н. Е. Носов. Никита Сергеевич, иш билан ғоят банд бўлганингизга қарамай, колхозимизга келганингиз учун чин юракдан миннатдорчилик билдиришимга, маслаҳатларингиз ва тилакларингиз учун миннатдорчилик билдиришимга рухсат бергайсиз.

Н. С. Хрушчев. Биз ҳозир Марказий Комитет Пленумига тайёргарлик кўряпмиз, бинобарин, ҳамма нарсани яхшироқ билиб олиш учун сизлар билан маслаҳатлашиб кўришга, фикрингизни эшитишга, мамлакатнинг турли районларида бўлишга қарор қилдик. Одамлардан яхши маслаҳат чиқиши мумкин. Халқ билан маслаҳатлашиш орқалигина КПСС Программасида қўйилган вазифаларни тўғри ҳал қилиш йўлини топиш мумкин. Ишни омилкорлик билан бошқараётганингиз учун раҳмат, сиз ишлаб чиқаришни яхши биласиз, ташаббус кўрсатяпсиз. Сизга катта ютуқлар тилайман.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва Ўзбекистон ССР Министрлар Советида

ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА НОМИДА МУКОФОТ ТАЪСИС ЭТИШ ТЎҒРИСИДА

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети ва республика Министрлар Советининг қарорига мувофиқ, ўзбек совет адабиёти ва санъатининг асосчиси, атоқли жамоат арбоби Ҳамза Ҳакимзода номида Ўзбекистон ССРнинг уч республика мукофоти таъсис этилди. Бу мукофотларнинг ҳар бири 3 минг сўмлик бўлиб, ўзбек совет адабиёти, музикаси, тасвирий санъат, театр ва кино санъатининг энг яхши асарларини, архитектура иншоотларини яратганлик учун, шунингдек концерт фаолияти учун ҳар йили Ўзбекистон ССР ташкил топган кунда — 27 октябрда берилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузурида Ўзбекистон Ёзувчилар союзи правлениесининг биринчи секретари ўртоқ К. Н. Яшин раислигида Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотлари комитети тузилди. Атоқли адиблар, санъат ходимлари, журналистлар, олимлар, рассомлар ва архитекторлар бу комитетга киритилди.

Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотлари тўғрисидаги Низом тасдиқланди, шунингдек лауреатнинг кўкракка тақиладиган фахрий значоги тасдиқланди. Бу значок дафна дарахти шохининг сурати туширилган ва кумушдан саккиз бурчакли қилиб ясалган бўлиб, унда Ҳамза Ҳакимзоданинг олтин профилли барельефи тасвирланган.

ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА НОМИДАГИ ЎЗБЕКИСТОН ССР РЕСПУБЛИКА МУКОФОТЛАРИ ТЎҒРИСИДА НИЗОМ

1. Ўзбек совет адабиёти ва санъатининг асосчиси, атоқли жамоат арбоби Ҳамза Ҳакимзода номидаги Ўзбекистон ССР республика мукофотлари ўзбек совет адабиёти ва санъатининг, Ўзбекистон меҳнаткашлари маданиятининг равнақ топишига ёрдам берадиган ва жамоатчиликка ғоят манзур бўлган жуда яхши асарлари учун берилади.

2. Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотлар комитети бадиий адабиёт, журналистика, публицистика, музика, кинематография, театр тасвирий санъатининг жамоатчилик томонидан тақдирланган энг муҳим асарлари: романлар, повестлар, ҳикоялар, очерклар, поэмалар, шеър тўпламлари ва цикллари, пьесалар, киносценариялар, бадиий таржималар, адабиётшунослик, санъатшунослик ва танқид соҳасидаги асарлар, кинокартиналар, театр постановкалари, рассомлик, ҳайкалтарошлик, графика, халқ амалий санъати асарлари, архитектура иншоотлари, шунингдек концерт ижро этиш фаолиятини қараб чиқиш учун қабул қилади.

3. Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кинематография, матбуот, радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитетлари, ёзувчилар, журналистлар, композиторлар, архитекторлар, рассомлар, кинематография ходимлари союзлари, Ўзбекистон театр жамияти, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси, илмий тадқиқот институтлари, республикадаги олий ўқув юртлари, республика газеталари ва журналларининг редколлегиялари, нашриётлар, жамоат ташкилотлари ва меҳнаткашларнинг йиғилишлари Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотларини олиш учун асарлар (ишлар)ни тақдим этадилар.

4. Мукофотга тақдим этишдан камида ярим йил олдин нашр этилган, кўпчилик орасида ижро этилган ёки кўрсатилган адабиёт ва санъат асарлари Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун тақдим этилиши мумкин.

5. Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун тақдим этиладиган асарлар ғоят пухта танланиб, жамоатчилик бу асарлар билан кенг танишиб чиққанидан кейин қабул қилинади.

Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун коллективлар номзодини кўрсатиш вақтида ишни бажаришда бевосита ижодий тарзда қатнашган, асарнинг асосий ижодкорлари бўлган ва ўз иштироклари билан асарнинг буюк аҳамияти ва юксак ғоявий-бадиий қимматини белгилаб берган авторларгина мазкур коллективлар составига киритилиши ва мазкур асардаги (спектакль, кинофильм ва ҳоказо) ижодий ютуқлари коллективнинг бошқа қатнашчилари ютуқларидан ажратиб олинган тақдирда ҳам, Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотлари берилишига сазовор бўлган кишиларгина тавсия этилиши лозим.

Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун номзодлар кўрсатиш ҳақидаги қарорлар Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги, Олий ва ўрта махсус таълим министрлиги, Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг кинематография, матбуот, радиоэшиттириш ва телевидение давлат комитетлари коллегияларининг кенгайтирилган мажлисларида, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси президиуми, ёзувчилар, журналистлар, композиторлар, рассомлар, архитекторлар, кинематография ходимлари союзлари ва Ўзбекистон театр жамияти правленелари секретариатининг кенгайтирилган мажлисларида ёки умумий йиғилишларида, илмий кенгашларнинг, илмий тадқиқот институтлари ва олий ўқув юртларининг умумий йиғилишларида, республика газеталари, журналларининг редколлегиялари, меҳнаткашларнинг йиғилишларида қабул қилинади.

6. Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун тақдим этиладиган асарлар Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотлари комитети томонидан бутун йил бўйи қабул қилинади.

25 августдан кейин Комитетга юборилган асарлар шундан кейинги йилда Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун тавсия этилган номзодларни муҳокама қилиш вақтида қараб чиқилади.

7. Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотлари комитети қараб чиқиш учун қабул қилган асарлар рўйхати 27 августдан кечиктирилмай, яъни мукофотлар берилишидан 2 ой олдин республика газеталарида эълон қилинади ва бунда мазкур асарларнинг авторлари кўрсатилади.

8. Комитет томонидан қараб чиқиладиган барча асарлар матбуотда, илмий кенгашларнинг мажлисларида, китобхонлар ва томошабинларнинг конференцияларида, ёзувчилар, композиторлар, архитекторлар, журналистлар, рассомлар, кинематография ходимлари союзларида ва театр жамиятида, меҳнаткашларнинг йиғилишларида кенг муҳокама қилиниши лозим.

Муҳокамани ташкил этиш газета ва журналларнинг редколлегиялари, илмий муассасалар, корхоналар, ижодий ташкилотлар ва жамоат ташкилотлари ҳамда кутубхоналарнинг раҳбарлари зиммасига юкланади.

Ана шу муҳокамага тааллуқли ҳамма материаллар мукофотларга тақдим этилган асарларни қараб чиқиш вақтида ўрганиш учун Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотлар комитетига ўз вақтида юборилиши керак.

9. Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотларини олиш учун тақдим этиладиган адабий асарлар (бадиий адабиёт, журналистика, публицистика, танқид, адабиётшунослик, санъатшунослик соҳасидаги асарлар ва ҳоказо) ва музика асарлари мукофотлар комитетига босмахонада босилиб, 4 нусхада юборилади.

Музика асарлари босилган клавир, партитура шаклида ва магнитофон плёнкасига ёзилган ҳолда тақдим этилади. Бундан ташқари, программ музикали асар учун унинг программаси, вокаль асар учун унинг тексти, опера ёки балет учун унинг либреттоси бир нусхада топширилади.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ · 2
8 АВГУСТ 1964 ЙИЛ
№ 184 (12.838).

ПРАВДА

ҚИШЛОҚНИНГ ЗАРБДОР ОТРЯДИ

Ўтган йилнинг кузида Ўзбекистон комсомоллари йилига икки марта ҳосил олиш учун, суғориладиган ерларнинг гектаридан 100 центнер дон етиштириш учун мусобақа бошлашга қарор бердилар. Партия ташкилотларининг қўллаб-қувватлаши билан комсомол-ёшлардан иборат 500 та бригада тузилди, бу бригадалар учун ишнинг кўзини биладиган, серғайрат раҳбарлар танланди, кишилар ўқитилди. Мана энди дастлабки ҳосил йиғиштириб олинди. Ўзбекистоннинг ёш ғаллакорлари ўртоқ Н. С. Хрушчевга ёзган хатларида бригадаларнинг кўпчилиги гектаридан 35-40-50 центнердан ва ундан ҳам кўпроқ буғдой ва арпа етиштирганликларини хурсандлик билан маълум қилдилар. Эндиликда улар ўша майдонларнинг ўзида иккинчи марта ҳосил олиш учун кураш олиб бормоқдалар, кузга бориб 60-70 центнердан маккажўхори ва оқ жўхори дони етиштириш мажбуриятини олдилар.

Бу — қишлоқ хўжалик ишлаб чиқаришини интенсивлаш учун умумхалқ ҳаракатига қўшилган шонли колхоз ва совхоз ёшларимизнинг жуда кўп ташаббусларидан биридир. **Кубанда ва Украинада қанд лавлаги ва маккажўхори етиштирувчи юзлаб механизациялашган звено ва бригадалар, Москва области ва Белоруссияда сабзавот ва картошка етиштирувчи звено ва бригадалар ташкил топди.** Шимолий Кавказ, Поволжье, Қозоғистон ва Сибирнинг ёш ғаллакорлари қандай меҳнатсеварлик, ғайрат ва омилкорлик кўрсатмоқдалар! **Шу кунларда ёш механизаторлар ҳосилни ўриб-йиғиб олишда қанчадан-қанча ташаббус, меҳнат қаҳрамонлиги ва юксак маҳоратнинг ажойиб намуналарини кўрсатмоқдалар!** Неча минглаб йигит ва қизлар чорвачилик фермаларига ишлаш учун жўнаб кетдилар.

Қишлоқ комсомоллари, барча совет ёшлари улуғ Ленин васият қилганидек, **«ҳар қандай ишда ўзининг ёрдамини кўрсатадиган, ўз ташаббусини, ўз ғайратини намоён қиладиган зарбдор группа бўлиш»**га интилмоқдалар. Ленин комсомоли, шонли ёшларимиз Коммунистик партиянинг чақириғи билан улуғ қурилишнинг ҳал қилувчи участкаларига бориб, қанчадан-қанча катта ва муҳим ишларни амалга оширмоқдалар. Комсомол, ёшлар ишлаб чиқаришни интенсивлаш асосида қишлоқ хўжалигини ривожлантиришдан иборат умумхалқ ишига катта ҳисса қўшмоқдалар.

Ҳар бир партия ташкилоти комсомол ва ёшларнинг активлиги ўсиб бораётганлигидан, уларнинг ватанпарварлик ишларидан, меҳнатсеварлигидан қувониш билан ўзидан шу нарсани қатъиян сўраш керакки, комсомоллар, ёшлар Ленин васиятларини бажара бориб, ўзларининг босган ҳар бир қадамларига коммунистик қурилишнинг муваффақият қозониши нуқтаи назаридан қарашлари учун у ҳамма ишларни қилаётирми? Комсомол ташкилотларининг ишига, қишлоқ ёшларининг меҳнатига, ўқишига, тарбиясига кун сайин эътибор бераётирми?

Бу масала талабчанлик билан қараб чиқилса шу нарса маълум бўладики, кўпгина партия ташкилотлари ва комитетлари комсомол ташкилотларига юзаки раҳбарлик қилмоқдалар. Мана, чунончи, Қирғизистондаги колхозлар ва совхозларнинг комсомол ташкилотларига партия раҳбарлигининг аҳволи текширишдан ўтказилиши натижасида нималар маълум бўлди. Бошқа республикалардагидек бу ерда ҳам қишлоқ комсомол ташкилотларининг кўпчилиги ишлаб чиқаришнинг ҳал қилувчи участкаларида ишлаяпти. Йигит ва қизлар орасида ажойиб меҳнаткашлар оз эмас. Бироқ ёшларнинг куч ва имкониятларидан деҳқончилик ва чорвачиликни интенсивлаш вазифаларини муваффақиятли ҳал қилиш учун ҳали тўла-тўкис фойдаланиляпти, деб бўлмайди. Кўпгина колхоз ва совхозларда қанд лавлаги етиштирувчи ёшларнинг механизациялашган бригада ва звеноларини тузишга расмиятчилик билан қаралган, илғорлар эгаллаган ва муваффақиятли қўлланилаётган технологияни ўрганишда ёшларга ёрдам берилмаган. Республикада саводли ва яхши тайёргарлик кўрган чорвадорларга бўлган эҳтиёж ўсиб бораётган бўлса ҳам, фермаларда ишловчи комсомоллар сони икки йил ичида кўпайиш у ёқда турсин, ҳатто уч минг кишига камайиб кетган. Ўтган йил Қирғизистон комсомол чорвачиликда ишлаш учун 8 минг кишини юборишга қарор қилгани ҳолда фақат 514 киши юборган. Қишлоқ ёшларини ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш ишида жиддий камчиликлар бор.

Ана шу камчиликларнинг сабаблари нимада? Аввало шундаки, кўпгина ишлаб чиқариш бошқармаларининг партия комитетлари ва бошланғич партия ташкилотлари комсомол ташкилотларининг ишларига етакчилик қилмаётирлар, баъзилари эса комсомол ташкилотларининг иши билан бутунлай қизиқмаётирлар. Масалан, Қорасув ишлаб чиқариш бошқармасининг партия комитети бир ярим йил мобайнида комсомол ташкилотларининг иши, ёшларнинг меҳнати ва тарбияси масалаларини бирон марта муҳокама қилмаган. Партком секретари ўртоқ Абдураззоқов ва унинг ўринбосарлари комсомол комитетларининг ходимлари билан учрашиб ва суҳбатлашиб турмайдилар, комсомолларнинг режалари ва интилишларини ўрганмайдилар. Районда комсомол аъзоси бўлган колхозчилар сони жуда камайиб кетганлиги ҳам ҳатто уларни ташвишлантирмайди.

Кейинги вақтда Қирғизистон Компартияси Марказий Комитети колхозлар ва совхозларнинг комсомол ташкилотларига партия раҳбарлигини кескин кучайтириш учун бир қанча чоралар кўрди. Биз ана шу республика партия ташкилотларининг жиддий камчиликларига эътиборни, аввало, шунинг учун жалб этаётирмизки, бу камчиликлар бошқа баъзи область ва республикаларда ҳам у ёки бу даражада юз бермоқда. Ишлаб чиқариш бошқармалари партия комитетларининг кўпгина секретарлари ва ходимлари ҳанузгача ўзларига шу нарсани аниқ белгилаб олмаганларки, колхоз ва совхоз комсомол ташкилотларининг жанговарлик қобилиятини ошириш, уларни ташкилий жиҳатдан мустаҳкамлаш тўғрисида, қишлоқ ёшларини ғоявий-сиёсий жиҳатдан тарбиялаш тўғрисида ғамхўрлик қилиш партия ташкилотларининг энг муҳим вазифаларидан биридир.

Қишлоқда ҳозир ёшлар ғоят катта зарбдор кучни ташкил этади. Ҳозирги вақтда кимлар механизатор бўлиб ишлаяпти? Йигитлар ва қизлар механизатор бўлиб ишлашяпти Уларнинг кўпчилиги ўрта мактабни битириб чиққан кишилардир Чорвачилик фермаларига ишлаш учун кимлар келяпти? Жони-дилдан ишлашни ва ўқишни давом эттиришни истаган, ўрта маълумот олган ёшлар келишяпти. Колхозлар ва совхозларда ёш агрономлар, инженерлар, зоотехниклар, механиклар ва бошқа мутахассислар йилдан-йилга кўпайиб бормоқда. Фан муваффақиятлари ва илғор тажрибани ёшлардан кўра кўпроқ кимлар тез ва осон эгаллай оларди. Ишлаб чиқаришнинг серғайрат ташкилотчилари ва раҳбарлари ёшлар орасидан чиқмай кимнинг орасидан кўпроқ ўсиб чиқиши ва кўтарилиши мумкин.

Буларнинг ҳаммаси партия ташкилотлари ва комитетларидан ёшлар билан ишлашнинг форма ва методларини қатъиян такомиллаштиришни, комсомол ташкилотларига раҳбарлик савиясини оширишни муттасил талаб қилади. Фикр қила оладиган, ёшларнинг қишлоқдаги ролини тушунадиган раҳбар комсомоллар билан учрашиб туриш, улар билан суҳбатлашиш, уларнинг йиғилишларида қатнашиш, уларга яхши маслаҳатлар билан ёрдам бериш учун ҳамиша вақт топа олади. Кекса ўртоқларнинг, коммунистларнинг ёшларнинг эҳтиёжлари ва режаларига меҳрибонлик билан эътибор бериб қарашлари ёшлар учун қандай катта аҳамиятга эга эканлигини, бу эса ёшларнинг ўз кучларига бўлган ишончини нечоғли мустаҳкамлашини, бир ғайратга ўн ғайрат, шижоат қўшиб меҳнат қилишга ундашини исбот қилиб ўтиришнинг ҳожати бўлмаса керак.

Партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари, коммунистлар йигит ва қизларнинг меҳнати ва тарбияси билан боғлиқ бўлган ҳамма ишлар билан: уларнинг ўқиши, ижодий меҳнатга жалб этилиши, уларнинг сиёсий билим олиши, дам олиши, кайфиятлари билан қизиқмоқлари керак. Қишлоқ ёшларининг маданий эҳтиёжлари ўсиб кетганлигидан кўз юмиб бўлмайди. Комсомоллар партия ташкилотлари, хўжалик раҳбарларининг қўллаб-қувватлаши ва ёрдам бериши билан маданий-оқартув ишларини яхшилаш, физкультура ва спорт ишларини уюштириш, қишлоқларни обод қилиш учун жуда кўп ишлар қила оладилар.

Қишлоқ ёшларининг коммунистик меҳнат ҳаракатида иштирок қилиши «Комсомол прожектори» отрядларининг фаолияти, комсомол маорифини ташкил этиш — партия ташкилотлари ана шу вазифаларнинг ҳаммаси билан шуғулланмоғи керак. Уларнинг комсомол ташкилотига, комсомол комитетига кимлар етакчилик қилаётганлиги, бу кишиларнинг ёшлар орасида обрўйи бор-йўқлиги, уларнинг ёшларни катта ишларга бошлаб боришга қодир ёки қодир эмасликлари билан булар қизиқмасликлари мумкин эмас.

Кейинги йилларда колхоз ва совхозларимизнинг қиёфаси ўзгариб кетди. Уларнинг экономикаси ўсиб, мустаҳкамланди, имкониятлари борган сари кўпайиб бормоқда. Қишлоқ ёшларининг қиёфаси ҳам ўзгарди — улар маълумотли, изланувчи, ижод қилмай тура олмайдиган ва катта ишларга қодир ёшлар бўлиб қолишди. Қишлоқ комсомол ташкилотларининг ўзи ҳам ўзгарди — улар сон жиҳатдан анча ўсиб, ўз составы жиҳатидан янада малакалироқ бўлиб қолдилар. Улар мураккаб вазифаларни ҳал қила оладилар. Қишлоқ комсомолларига партия раҳбарлиги мунтазам, жонли, мазмунан чуқур, малакалироқ бўлиши талаб қилинади, холос.

(1964 йил 5 августдаги бош мақола).

Ғалла фронтида

Ўзбекистон ССР областларида дон тайёрлашнинг бориши тўғрисида 1964 йил 7 августга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Мажбуриятга нисбатан процент ҳисобида)

Областлар	Мавсумда	Бир кунда
СИРДАРЕ	138,8	0,5
ҚАШҚАДАРЕ	132,1	1,6
САМАРҚАНД	102,9	1,9
БУХОРО	100,2	—
ТОШКЕНТ	100,1	2,2
Андижон	94,5	0,6
Фарғона	70,9	0,3
Сурхондарё	69,3	—
Хоразм	4,3	—

ЎЗБЕКИСТОН физкультурачилари ўз байрамлари кунига зўр тайёргарлик кўриб, спортнинг ҳамма турлари бўйича мусобақалар ўтказишди. Суратда: Вячеслав КОРОВИН трамплиндан сувга сакрамоқда.

Б. Мазур фотоси, (ЎзТАГ фотохроникаси).

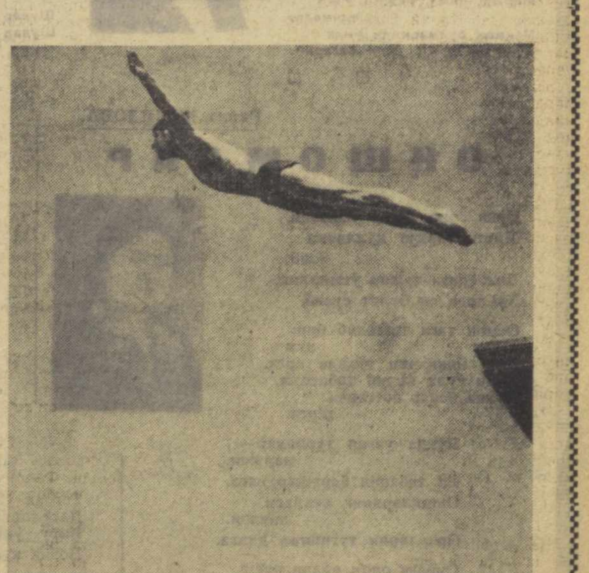

БУГУН — БУТУНИТТИФОҚ ФИЗКУЛЬТУРАЧИЛАР КУНИ

ЁШЛИК, ГЎЗАЛЛИК БАЙРАМИ

В. МИТРОФАНОВ,
Ўзбекистон спорт жамиятлари ва ташкилотлари союзи Советининг раиси.

Бугун бутун совет халқи ёшлик ва гўзаллик байрами — Бутуниттифоқ физкультурачилар кунини нишонлайди.

Бу йилги байрам совет халқининг сиёсий ва меҳнат активлиги жуда юксак даражага кўтарилган бир вазиятда ўтказилмоқда. Улуғ Ватанимиз социалистик тузумнинг ҳал қилувчи афзалликларини бутун дунё олдида намойиш қилмоқда.

СССР Олий Советининг сессияси колхозчиларга пенсия ва нафақалар белгилаш ҳақида ва маориф, соғлиқни сақлаш, физкультура ходимлари ва аҳолига бевосита хизмат кўрсатувчи халқ хўжалиги турли тармоқлари ходимларининг иш ҳақини ошириш тўғрисида қарорлар қабул қилди. Ҳар бир совет кишиси бу қарорларни зўр хурсандлик билан кутиб олди.

Бутун халқимиз билан бирга, совет физкультурачилари ҳам ўзларининг бутун куч, ғайратларини, билим ва тажрибаларини марксизм-ленинизмнинг улуғ ишига бағишлаб, Никита Сергеевич Хрушчевнинг биз яшаб турган давр — коммунизм қурилишнинг улуғ даврига муносиб бўлайлик, деб берган наказини шараф билан бажармоқдалар.

Коммунистик партия ва Совет ҳукуматининг мамлакатимизда физкультура ва спортни ривожлантириш тўғрисида тинмай ғамхўрлик қилаётганликлари «Физкультурачилар куни» таъсис этилганлигида яна бир марта намоён бўлди.

Бу йилги Бутуниттифоқ физкультурачилар куни республикамизнинг юбилейига тайёргарлик кўрилаётган бир вақтга тўғри келди. Ешлик, куч, чаққонлик ва гўзаллик байрами бундан чорак аср илгари биринчи марта ўтказилган эди. Шундан буён у совет халқининг шонли традицияси бўлиб қолди. Физкультура мамлакатимизда мисли кўрилмаган даражада олға қараб кетди ва кенг оммалашиб, меҳнаткашларни коммунистик руҳда тарбиялашнинг энг муҳим воситаларидан бирига айланди. Совет спортининг обрўйи ҳозирги вақтда бутун дунёда ҳар қачонгидан ҳам ошди. Совет йигит ва қизлари жаҳон миқёсига дадиллик билан чиқиб, етакчи мавқени эгалладилар.

Совет спортчилари мамлакатимизнинг рекордларини фақат сўнгги ўн йил ичидагина қарийб 3 минг марта янгиладилар ва жаҳон рекордлари жадвалига деярли минг марта тузатиш киритдилар. Ҳозирги вақтда СССРда қўйилган рекордлардан ҳар иккитасининг бири айни замонда жаҳон рекорди ҳамдир. Жаҳон ёки Европа чемпиони олтин медалидан иккитасининг деярли бири совет спортчисининг кўксида порлаб турибди.

Бироқ, ҳеч қандай рекорд ва медаллар билан ўлчаб бўлмайдиган нарса шундаки, коммунизм қурувчиларининг соғлиғини мустаҳкамлашда, уларнинг узоқ умр кўришида ва ижодий активлигида физкультуранинг роли муттасил ўсиб боряпти.

Бутуниттифоқ физкультурачилар кунини байрам қилар эканмиз, босиб ўтган йўлимизга яна назар ташлаймиз ва қилган ишларимизни якунлаймиз. Қўлга киритилган муваффақиятлар эса оз эмас. Ўзбекистонда физкультура ва спортнинг ривожланишида эришилган муваффақиятлар бунга яққол мисол бўла олади. Ўтган чорак асрни ёрқин характерловчи баъзи рақамларни келтирамиз. 1938 йил... Физкультура коллективларининг сони ҳаммаси бўлиб 684 та эди. Бу ташкилотлар энг кўпи билан 25 минг кишини бирлаштирган эди.

1964 йил... Физкультура ва спорт билан салкам 1 миллион 400 минг киши — Ўзбекистон шаҳар ва қишлоқларида яшовчи ҳар еттита кишининг биттаси шуғулланмоқда. Физкультура коллективларининг сони эса 10 баравардан зиёдроқ кўпайди.

1938 йил... 21500 киши БГТО ва ГТО значокларига эга эди. 1964 йил... Етти йилликнинг беш ярим йили ичида республикада 400 мингдан кўпроқ разрядли спортчи, 570 дан кўпроқ СССР спорт мастери тайёрланди. Физкультура ва спорт эндиликда совет кишиларининг кундалик турмушига чуқур кириб бормоқда.

Жаҳон география картасини олиб кўрайлик. Республикамиз пойтахти — Тошкентни Америка Қўшма Штатлари, Перу, Уругвай, Аргентина, Бразилия, Чили, Англия, Югославия, Швеция, Италия, Индонезия ва шу каби мамлакатлар билан бирлаштирувчи чизиқни кўздан кечиринг. Сўнгра Тошкентни Москва, Ленинград, Киев, Боку ва Минск билан бирлаштиринг. Ана шунда республикамизнинг юбилей йилидаги спорт ҳаёти манзараси кўз олдингиздан бирма-бир ўтади. Ҳар бир чизиқ Ўзбекистон спортчиларининг ғалабасидан ҳикоя қилади, унинг энг яхши вакиллари машаққатли мусобақаларда синовдан шараф билан ўтганликлари, социализм мамлакати шуҳратини ошираётганликларидан далолат берувчи қиссадир.

Ёш талантли спортчиларимиз катта спорт майдонига чиқаётганликлари республика спорт ҳаётининг энг диққатга сазовор белгиларидан биридир.

«Юбилей йили — янги ғалабалар йили бўлсин!».

Бу дивизни Ўзбекистон физкультурачилари юксак даражада қадрламоқдалар. Зотан, биз, республика ва Ўзбекистон Коммунистик партиясининг шонли 40 йиллигини ва Бутуниттифоқ физкультурачилар кунининг 25 йиллигини нишонлаётирмиз. Бу эса бизнинг зиммамизга жуда катта вазифаларни ва аввало, физкультура ва спорт билан шуғулланувчи меҳнаткашлар сонини янада кўпайтириш вазифасини юклайди. Бизнинг олдимизда 1964 йилнинг охиригача физкультурачилар сонини 1 миллион 500 минг кишига етказиш вазифаси турибди. Юбилей йилида 120 спорт мастери, 2300 биринчи разрядли спортчи, 150 минг иккинчи, учинчи ва ёшлик разрядига эга спортчи, 40 минг жамоатчи инструктор ва спортнинг ҳар хил турлари юзасидан 35 минг судя тайёрлашимиз керак.

Бу марраларни эгаллаш осон эмас. Бироқ Ўзбекистон физкультура ташкилотлари касаба союз ва комсомол ташкилотлари билан биргаликда ҳар қандай қийинчиликларни енгиш учун қунт билан иш олиб боришга қаттиқ бел боғлагандирлар.

Токиода ўтказиладиган XVIII Олимпиада ўйинлари совет спорти учун масъулиятли синов бўлади. Ўзбекистон спорт ташкилотлари бунга зўр ғайрат билан тайёргарлик кўрмоқдалар. XVIII Олимпиада ўйинлари бутун инсониятнинг порлоқ келажаги — коммунизм қураётган социализм мамлакати спортининг яна бир тантанаси бўлиб қолажагига асло шак-шубҳа йўқ.

Сўз — хотин-қиз спортчиларга

Равила САЛИМОВА:

Сурхондарё водийлари, қишлоқ ва шаҳарларида юриб мен Москвани, Американи кўраман деб асло ўйламаган эдим. Бу ерларга боришга қишлоқ қизларига йўл бўлсин дер эдим. Баскетбол бўйича жаҳон чемпиони номини беришганда ҳамма орзуларим рўёбга чиқди. Кўпгина ерлардаги мусобақаларда қатнашдим. Ҳамиша ғолибликка интилдим.

Ҳа, худди шундай. Энди мен баскетбол бўйича олган жаҳон чемпиони номини асло қўлдан бермайман.

Ноиба ОРИПОВА:

Жуда кўп талантли, маҳоратли ўзбек қизлари кўпинча уялиб спортдан четлашиб кетган эдилар. Мени шу нарса қувонтирадики, шу кунларда ўзбек қизларидан ўнлаб-юзлаб спортчи етишиб чиқди. Улар спортнинг турли соҳалари бўйича разрядларга эга.

Биз, ўзбек хотин-қиз спортчилари, айниқса теннисчи қизлар қўлга киритган ғалабаларимизни мустаҳкамлаш учун спорт маҳоратини янада оширамиз.

Светлана БАБАНИНА:

Токиода бўладиган мусобақалар республикамиз спортчиларига жуда катта вазифалар юкламоқда. Ўзбек хотин-қизлари ўтган мусобақаларда халқ спартакиадаларида олдинги ўринни олиб келганлар. Мен ўзбек хотин-қиз спортчилари Токиода бўладиган мусобақаларда яна бир марта ўз талантини намойиш қиладилар деган умиддаман. Қизларимизга муваффақият!

Тасвирий санъат асарлари Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун тақдим этилган асарлар виставкасида экспозиция қилиш учун оригинал ҳолида топширилади. Бундан ташқари, асарлардан ҳар бирининг фотосурати уч нусха топширилади. Бу — мукофотлар олиш учун тақдим этиладиган асар тўғрисида етарли даражада тўла тасаввур олиш имконини бериши лозим. Рассомлик асарлари (хусусан кўп фигурали композициялар) бўйича картиналарнинг фотосуратлари ёки нақшларнинг фотосуратларидан ташқари, улар фрагментларининг фотосуратлари, ҳайкалтарошлик асарлари бўйича турли томондан олинган фотосуратлари ҳам тақдим этилади.

Театр-драма, опера ва хореография санъати соҳасидаги асарларни, шунингдек концерт-ижро этиш фаолиятини тавсия этиш вақтида спектакль ва ижрочининг фотосуратлари тақдим этилган спектакль ёки концерт-ижрочилик фаолияти тўғрисида тўла тасаввур олиш имконини берадиган миқдорда яхши ишланган фотосуратлар (бу фотосуратларнинг ҳажми айрим ижрочилар учун камида 18x24 сантиметр, оммавий кўриниш ва умумий планлар учун камида 24x30 сантиметр бўлиши керак), пьесанинг тексти, опера ёки балетнинг либреттоси, спектакль ёки концертнинг босмахонада босилган программаси топширилади.

Бундан ташқари, музикали спектакль ёки концерт-ижрочилик фаолияти тақдим этилган вақтда унинг магнитофонга ёзиб олинган плёнкаси ҳам топширилади.

Кинематография соҳасидаги асарларни тақдим этиш вақтида сценарийнинг тексти ва кинокартиналардаги асосий гапларнинг тексти (титрлари) топширилади.

Рассомнинг спектакль ёки кинокартина соҳасидаги ишларини тавсия этиш вақтида, юқорида айтиб ўтилган материаллардан ташқари, декорация ва костюмлар эскизларининг оригиналларини ҳам тақдим этиш шарт.

Тасвирий санъат ва театр-декорация санъати асарларнинг тақдим этилган оригиналлари кейинчалик қайтариб берилади.

Архитектура иншоотларининг тасвири машинкада тўрт нусха босиб топширилиши ва унда зарур фотосуратлар бўлиши керак.

10. Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун номзодни тавсия этадиган ташкилотнинг хатида қуйидагилар кўрсатилади:

а) асарнинг номи, уни тугаллаш вақти, босиб чиқарилган вақти ва жойи (тасвирий санъат асарлари учун тақдим этиш вақтида ана шу асар оригинали сақланган жой. архитектура иншооти соҳасида эса мазкур иншоот қурилган жой кўрсатилади);

б) Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотни олиш учун тақдим этиладиган асарга берилган умумий баҳо;

в) тақдим этилган асар жамоатчиликка ғоят манзур бўлганлигини исбот қилувчи фактлар тўғрисидаги маълумотлар;

г) мукофотга тақдим этиладиган кишининг исми, отасининг исми ва фамилияси (паспортга мувофиқ), унинг адабий ёки саҳнадаги тахаллуси.

Тегишли органнинг раҳбари ёки Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун асарни тақдим этувчи жамоат ташкилоти правлениесининг раиси хатга имзо чекади. Бир ташкилот бир неча асарни тақдим этганида ҳар бир асар тўғрисида алоҳида хат ёзилади.

Коллектив мукофот олишга тақдим этилганида шу тўғридаги хат билан бирга тақдим этилган номзодлардан ҳар бирининг асарни яратишдаги иштирокини батафсил таърифловчи справка ҳам топширилади. Коллектив суратда яратилган асар бир киши ёки бир неча кишининг раҳбарлигида тайёрланган тақдирда унинг раҳбарлари албатта кўрсатилади.

11. Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни олиш учун тақдим этиладиган асар тўғрисидаги хатга қуйидаги ҳужжатлар илова қилинади:

а) ижодий союз правлениеси, министрликлар коллегиялари, илмий кенгашлар кенгайтирилган мажлисининг, меҳнаткашлар йиғилишларининг ва ҳоказоларнинг протоколи:

б) номзоднинг тўлдирилган шахсий варақаси ва 9x12 сантиметр ҳажмидаги фотосурати;

в) ижодий биографияси;

г) олган мукофотлари тўғрисидаги справка;

д) асарнинг қисқача аннотацияси (икки саҳифадан ошмаслиги керак). Бу аннотацияда асар яратилишининг тарихи баён қилиниши ва асар тўғрисидаги асосий маълумотлар, неча марта нашр этилганлиги ва унинг тиражи, музика асарларининг кўпчилик ўртасида неча марта ижро этилганлиги ва спектаклларнинг неча марта саҳнага қўйилганлиги, уларни томоша қилувчилар миқдори, тасвирий санъат асарларининг материали, ҳажми ва ҳоказолар кўрсатилиши лозим:

е) китобнинг нашр этилиши тўғрисидаги справка, китобнинг қачон нашр этилганлиги ҳақидаги справка; биринчи марта ижро этилган музикали асарнинг ёки спектакль премьерасининг афишаси ва босма программаси; виставка афишаси, каталоги ва виставканинг қанча вақт очиқ турганлиги ва уни қанча киши келиб кўрганлиги тўғрисидаги справка; фильмнинг экранга чиқарилган вақти ва неча марта кўрсатилганлиги тўғрисида кинопрокат справкаси ва ҳоказо;

ж) асар тўғрисидаги батафсил библиографик справка; матбуотда берилган баҳо (қирқиб олинган мақола ёки тасдиқланган копияси);

з) жамоат ташкилотлари ва ижодий ташкилотлардаги муҳокамаларнинг стенограммалари;

и) жамоатчиликнинг тақдим этилган асарга берган баҳосини характерловчи бошқа материаллар.

СССРдаги қардош халқлар тилларида ёзилган танқидий материаллар иложи бор қадар рус тилига таржима қилиниб, оригинали билан бирга топширилади.

Ташкилотлар номзод тўғрисидаги барча ҳужжатларни тақдим этганларидан кейин, жамоатчиликнинг асарга берган баҳосини характерловчи янги материалларни ҳам қўшимча равишда юбора оладилар.

Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни бериш тўғрисидаги ҳамма таклифлар қуйидаги адресга юборилади: Тошкент шаҳри, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги адабиёт ва санъат соҳасида Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотлар комитети.

12. Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотлар комитети мукофотларни олиш учун тақдим этилган барча асарларни қараб чиқади ва энг аъло асарларнинг авторларига мукофотлар бериш тўғрисида қарор қабул қилади.

Зарурат бўлган тақдирда Комитет аъзолари асарларни, театр постановкалари ва ҳоказоларни ҳар томонлама ва батафсил кўздан кечириш учун жойларга борадилар.

Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотларни авторлар коллективларига бериш вақтида Комитет, қоида тарзида, қуйидагиларга амал қилади: авторлар икки кишидан иборат бўлганида мукофот улар ўртасида баб-баравар бўлинади; авторлар коллективи уч кишидан иборат бўлганида, мукофотнинг ярми коллектив раҳбарига берилади, мукофотнинг ярми эса авторлар коллективидаги икки киши ўртасида тақсимланади; авторлар коллективи тўрт киши ва бундан ҳам кўпроқ кишидан иборат бўлганида коллектив раҳбарига мукофотнинг учдан бир қисми берилади, қолган учдан икки қисми эса коллективнинг бошқа аъзолари ўртасида баб-баравар тақсимланади; авторлар коллективи ўз раҳбарини кўрсатмаган тақдирда мукофот коллективнинг барча аъзолари ўртасида баб-баравар тақсимланади.

Авторлари мукофотга ёки ҳукумат тақдирига сазовор бўлган асарларни қараб чиқиш вақтида Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотлар жуда ҳам муҳим асарларгагина берилади.

13. Талабларга жавоб берадиган асарлар учун, Комитетнинг қарорларига мувофиқ, ҳар йили ҳар бири уч минг сўмлик Ҳамза Ҳакимзода номидаги уч мукофот берилиши мумкин.

Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотлар комитетининг мукофот бериш тўғрисидаги қарорлари республика матбуотида 27 октябрда эълон қилинади.

14. Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофотни олган кишиларга «Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофот лауреати» унвони берилиб, тантанали вазиятда диплом, фахрий значок ва лауреат шаҳодатномаси топширилади.

15. Ҳамза Ҳакимзода номидаги мукофот лауреати фахрий значоги кўкракнинг ўнг томонида СССР орден ва медалларидан юқори ва Ленин мукофоти ҳамда давлат мукофоти лауреатлари фахрий нишонларидан кейин тақилади.

ЎЗБЕКИСТОН ССР МИНИСТРЛАР СОВЕТИ ҲУЗУРИДАГИ ҲАМЗА ҲАКИМЗОДА НОМИДАГИ РЕСПУБЛИКА МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИДАН

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотлари комитети 1964 йилги мукофотларни бериш тўғрисидаги таклифларни қабул қилишга киришди.

Комитет республика министрликлари, идоралари, жамоат ташкилотлари, муассасаларининг, меҳнаткашлар группаларининг Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотларини бериш тўғрисидаги таклифларини 1964 йил 25 августгача қабул қилади.

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги Ҳамза Ҳакимзода номидаги республика мукофотлари комитетининг адреси: Тошкент шаҳри, Братская кўчаси, 29-уй, 6-хона, телефон номери — 32637.

РЕСПУБЛИКА МУКОФОТЛАРИ КОМИТЕТИ.

ЯНГИ НОМЛАР

Алексей ЧЕРНОГЛАЗОВ — Иркутск шаҳрида Совет Иттифоқининг энг кучли велосипедчилари СССР биринчилиги учун мусобақалашган. Бу мусобақада тошкентлик СССР спорт мастери А. Черноглазов 5 километр масофани 6 минут 22,8 секундда босиб ўтиб СССР чемпиони номини олди.

Наташа УСТИНОВА — СССР халқлари III спартакиадасида 200 метрга брасс усулида ўтказилган мусобақа мукофотчиси, 400 метрга комплекс сузишда СССР чемпиони номини олиб, олтин медаль билан тақдирланди.

Сергей ДИАМИДОВ — СССР спорт мастери, бруссда машқ қилишда СССР чемпиони номини олган. Гимнастика бўйича СССР терма командасига кандидат. Бу йилги СССР биринчилигида ҳам ғолибликни қўлда сақлаб қолди.

Сарвар МУРТАЗОЕВ — СССР спорт мастери, ёшлар ўртасида оғир атлётика спорти бўйича жаҳон рекордчиси. Сарвар шу йили март ойида 113 килограмм штангани кўтариб, жаҳон рекордини қўйди.

Қизлар гулдастаси

Ўзбек адабиёти ўзининг бой тарихида номи кенг ўқувчилар орасида танилган, асарлари эсдан чиқмайдиган ажойиб шоираларига эга. Зебуннисо, Нодира, Увайсий, Маҳзуналар яратган лирик шеърлар куйларга солиниб, ишчи клубларида, колхоз далаларида, саҳналарда ҳамон севилиб, куйланиб келинмоқда. Уларнинг ғазал ва рубоийларига, мухаммас ва мураббаларига қулоқ солар экансиз, бир томондан тутундек кўкка чирмашган кўнгил афғонларини эшитиб, улар ҳолига ачинмасиз, дардлашасиз, иккинчи томондан, уларнинг жафоларга бардоши, зулмат ичида туриб нурга интилиши, ўткир қалами сизда фахрланиш туйғуларини уйғотади.

Фаровон ва гўзал ҳаётимизни, халқимизнинг меҳнати ва орзу-ўйларини куйловчи бахтиёр қизларимизнинг қўшиқларида эса озод севги, бахтиёр ёшлик, ҳур Ватан севгиси тараннум этилади. Шоира қизларимизнинг сафи тобора кенгайиб бораётгани ҳаммани қувонтиради. Уларнинг ҳар сатрида жўшқин, беғубор юрак сўзлари, улуғвор орзулари жаранглаб, эшитилиб турибди. Нозик дид ва теран ақл билан ёзилган бу хил шеърлар кишини меҳнатга, нафосат дунёсига чорлайди. Ҳаётимиз боғида яшнаб, камол топаётган шоираларимизнинг шеърий гулдастасини ўқиб баҳра олинг. Қалбингизнинг янгроқ сози янада баландроқ жарангласин, қўшиқчи қизлар!

КИЧКИНТОЙЛАР СУҲБАТИ

Гулчеҳра ЖУРАЕВА.

Ҳар оқшом юлдузлар давра қурганда
Қўшним болалари бойлашади баҳс.
Ёқут осмон узра ҳилол турганда
Само сирларидан бошланади дарс.

Марсда учар одам бор, дейди бири,
Сайёралараро қанот қоқармиш...
Орзу-умид билан қидириб Ерни
Ойни чироқ қилиб тунда ёқармиш...

Марсда нима қилсин учар одамлар,
Меҳмон бўлмасмиди унда Гагарин.

Космонавт бўласан, деган дадамлар,
Узим кўкка чиқиб, биламан барин...
Кулгу, роҳат билан тинглайман узоқ,
Олим болаликка боққанимча лол.

Улар ёшида мен ўйнаб қўғирчоқ
Уйимга келмапти, фазо, истиқбол!

Жажжи ақл билан кўзлаб каттани
Эртамиз ҳақида ўйлар кичик ҳам.
Шулар тақдирида қуёш Ватани,
Шулар қудратидан безанар олам.

□ □

Азиза ИБОДИЕВА.

МАКТУБ

Чўлга ҳаёт берибсан, маъқул,
Дарёлардан сув келтирибсан,
Азим чўлни сен кулдирибсан,
Саҳроларда ундирибсан гул.

Мактубингни олдим, азиз ёр,
Бирга қўриқ очайлик, дебсан.
Бирга уруғ сочайлик, дебсан,
Дебсан: бирга кутайлик баҳор.
Мен ҳамдаминг бўлурман аниқ,
Тунда яккаш йўл юрганда кут,
Улуғ ишга қўл урганда кут,
Меҳринг дилда машъалдек ёниқ.

Ишқимдан йўл солиб борурман,
Ёшлигимни олиб борурман.

Қўқон.

□ □

Эътибор ОХУНОВА.

ДУТОР

Тунлар бедор тингласам
Чалиб берсангиз дутор.
Енингиздан жилмасам,
Оҳангига мен хумор.

Кўз ўнгимдан ўтади
Ширин, дилбар хаёллар:
Ери висол кутади
Йигит қолар хаяллаб.

Йўрғалатиб тулпорин
Куйлаб келар севар ёр.
Қиз кўриб шунқорини
Кўксида яшнар баҳор.

Кумуш ой ёғдусида
Кезар икки ширин жон.
Қуёш бордир юзида,
Кўзларида шўх мужгон...

Дутор торин чертасиз,
Аллалайсиз ҳисларим.
Гоҳ паришон этасиз,
Нечун чал, деб қистадим.

Неча минг хил жило бор
Созингиз пардасида?
Севги, висол, вафо бор,
Қўшиқ бор ҳар сасида.

Ғунча лабига кулгу
Қўндирар куй жилвагар.
Атрин таратйди сунбул
Раъно гуллар жилмаяр.

Мунчалар оҳанрабо
Мунча шўх дуторингиз?
Куй мавжида шўх сабо,
Дилдаги асрорингиз.

Булбулларга ошиён
Арчадандир бу дутор.
Шул сабаб у ғазалхон,
Шул сабаб у шўх, дилдор.

Тўрғайларнинг байтини
Куйлайди дуторингиз.
Тор, сулув тонг пайтини
Сўзлайди дуторингиз.

Тунлар бедор тингласам,
Чалиб берсангиз дутор.
Енингиздан жилмасам,
Оҳангига мен хумор.

Раъно КОМИЛОВА.

ОҚШОМЛАР

Ерни ёриб чиқар ўсимлик,
Митти барқут қўлларин ёзиб,
Чол ёдига тушар ўсмирлик,
Хаёлида оқ булут сузиб.

Осмон тагн тешилиб бир зум
Қиш йиққанин тўкади ерга.
Ўрик гули қилиб табассум,
Кўкка боқар ботганча терга.

Кўкда учган турналар—маржон,
Ез хабарин беришар элга.
Ошиқларнинг чеҳраси хандон,
Орзуларни тугишган дилга.

Оқшом ором олади қуёш,
Ҳаёт учун тонгда уйғонар.
Ором олар кекса ҳамда ёш,
Меҳнат, дея қалби тўлғонар...

Самарқанд.

Мукаррама МУРОДОВА.

ҚУЁШ ВА ИНСОН

Кўз илғамас заррадан тортиб жумла жаҳонни
Қуёш заррин нур сочиб этса ҳамни маҳлиё,
Гўзаллик, буюкликда юксак дейман инсонни,
Чунки қуёш инсонсиз ундирар фақат гиёҳ.

Аммо асрлар оша сочса ҳамни оташ нур,
У ярата олмади лоақал битта инсон.
Ленин биздаги ақл, заковат ва тафаккур,
Атомлардан зўр қуёш яратмоқда шу замон.

Андижон.

□ □

Раҳима УСМОНОВА.

ЁЗ

Тоғдан ўзин шалола отиб,
Дарёларнинг мавжин ўйнатиб,
Қиру ўрни яна гуллатиб,
Нозик куйлаб, ширин сўз қотиб,
Кулиб, қувнаб, ўйнаб келди ёз.

Илғорлардан илдам ўзгали,
Заминлардан олтин қазгали,
Қуёш бўлиб ўлкам кезгали,
Кулиб, қувнаб, ўйнаб келди ёз.

Яйловлардан қимиз ичай деб,
Пахтакорлар элин кучай деб,
Сўнг бошида озод учай деб,
Бахт сувига юзингни чай деб,
Кулиб, қувнаб, ўйнаб келди ёз.

Обод юртни обод қилгали,
Озод элни дилшод қилгали,
Гўзал ҳаёт бунёд қилгали,
Юртимизда мангу қолгали
Кулиб, қувнаб, ўйнаб келди ёз.

Тошкент.

Реклама ва эълонлар

ТЕЛЕВИДЕНИЕ

8 АВГУСТДА

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 17.00 — **Пўлат шундай тобланди** (болалар учун). 17.30 **Балиқчи ва балиқ ҳақида эртак** (мультипликацион фильм). 18.00 — **Телевизион янгиликлар.**

Рус тилида: 18.20 — **Миллионлар стартда** (Бутуниттифоқ физкультурачилар куни муносабати билан 19.40 — **Телевизион янгиликлар,** 20.00 — **Реклама ва эълонлар,** 20.05 — **Гоар Гаспарян куйлайди** (фильм-концерт).

Ўзбек тилида: 21.10 — **Дала шийпонида** (адабий-музикали эшиттириш).

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—8/VIII да **Масхарабозлар ва Концерт,** 9/VIII да кундуз **Жизель,** кечқурун **Аида.**

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА—8/VIII да **Катта концерт,** 9/VIII да **Зарафшон қизи.**

КИНО

ҚИШКИ БИНОДА

Бахт куни — «ВАТАН», «МИР», НАВОИЙ номли, «ЁШ ГВАРДИЯ» (кундуз ва кечқурун), «ЮЛДУЗ» (кундуз соат 5, кеч 7 ва 9 да).

Тонггача 40 минут — НАВОИЙ номли (кеч соат 7, 8 ярим ва 10 да), «ЁШ ГВАРДИЯ» (кеч 10 да), «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (кундуз ва кечқурун).

Алданган алдамчилар — «СПУТНИК» (1 ва 2-залда), «ВОСТОК», «ЧАЙКА», «ИСКРА» (кундуз ва кечқурун).

Ёмғирли якшанба—«ИСКРА» (кеч соат 10-20 минутда).

Петер (эрталаб соат 10, кундуз 12, 4 ва кеч 8 да). **Бўйдоқ ҳаёти** (кундуз 2, кеч 6 ва 9-45 минутда) — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ».

Куба, 1958 йил — «ЎЗБЕКИСТОН» (кундуз соат 4, кеч 6, 8 ва 10 да). «ДРУЖБА» (1-залда тоқ соатларда), «МОСКВА» кундуз 12, 2 ва кеч 8 да).

Хатарли рейс — «ЎЗБЕКИСТОН» (эрталаб соат 10, кундуз 12 ва 2 да).

Вой, бу қизлар — «СПУТНИК» (эрталаб соат 11 да).

Мушук келганда — «ДРУЖБА» (2-залда жуфт соатларда).

Янгра барабан (эрталаб соат 10 да), **Париж сирлари** (кундуз 4, кеч 6 ва 10 да) — «МОСКВА».

Яширин жаннат — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 10 ва кундуз 12 да).

ЁЗГИ БИНОДА

(кеч соат 9-10 минут ва 10 яримда)

Тақдир ноғоралари — «ОКТЯБРЬ».

Тонггача 40 минут — «ВАТАН».

Бахт куни — НАВОИЙ номли, КАФАНОВ номли, «ХЕВА».

Алданган алдамчилар — «ПАХТАКОР» (кеч соат 10 яримда), «ФЕСТИВАЛЬ», «ШАРҚ».

Петер — ТЕЛЬМАН номли, ПУШКИН номли.

Биринчи севги қиссаси — «УДАРНИК».

Катта фитиль — «1 МАЙ».

Вероникаснинг қайтиши — КИРОВ номли.

Севги йиллари — ФРУНЗЕ номли.

Қизил сиёҳ — СТЕПАН РАЗИН номли.

Соядан қочиш — «ПАХТАКОР» (кеч соат 9-10 минутда).

Сўна — «РАКЕТА».

МАРКАЗИЙ «ПАХТАКОР» СТАДИОНИДА

8 августда

ФИЗКУЛЬТУРАЧИЛАР КУНИ ШАРАФИГА

«Умид» кубоги учун Қирғизистон ССР билан Ўзбекистон ССР терма командалари ўртасида

ФУТБОЛ

Республика биринчилиги учун

КУРАШ

Тошкент шаҳрининг эркак ва хотин-қиз командалари ўртасида

ВОЛЕЙБОЛ

Республика шахсий биринчилиги учун

ТЕННИС

Кеч соат 7 да бошланади. Стадионга кириш бепул.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ҚИЗИЛ ЯРИМОЙ ЖАМИЯТИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ

Қизил Крест ва Қизил Яримой ҳаракати

ВЕТЕРАНЛАРИГА

МУРОЖААТ ҚИЛИБ,

республикамизнинг кишилари, эпизодлар ва воқеалар ҳақида жонли ва қизиқарли қилиб ёзилган

КИЧКИНА ХАБАР ВА МАҚОЛАЛАР

беришни сўрайди

Материал топшириш муддати— 1964 йил 1 октябргача.

Адрес: Тошкент шаҳар, Тарас Шевченко кўчаси, 2-уй.

КОРХОНА ВА ТАШКИЛОТЛАРНИНГ РАҲБАРЛАРИ ВА БОШ БУХГАЛТЕРЛАРИ ДИҚҚАТИГА!

кредитга олган товарлари учун

ишчи ва хизматчилардан ушланган

ПУЛЛАРНИ

перечисление қилган вақтда банк поручениеси орқасида ёки илова қилинган спискаларда поручение-мажбуриятнинг номерини, ишчи ва хизматчининг фамилияси ва исмини ҳамда тўлов суммасини

КУРСАТИШ ЛОЗИМ.

Шу билан бирга, перечисление қилинган сумманинг спискаларга тўғри келиши қатъий кузатилсин.

Тошкент универмаги.

ГРАЖДАНЛАР ДИҚҚАТИГА!

ҚИРҒИЗИСТОН ССР САРИЧЕЛЕК ДАВЛАТ ЗАПОВЕДНИГИ

билдирадики,

ЗАПОВЕДНИК ТЕРРИТОРИЯСИГА

турист группалари ва меҳнаткашлар коллективларининг

ҚИСҚА МУДДАТЛИ ЭКСКУРСИЯЛАРИГИНА ҚУЙИЛАДИ

Бунинг учун корхона, муассаса ва жамоат ташкилотларининг раҳбарлари олдиндан заявка бериб қўйишлари шарт.

СССР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИДА

СССР Ташқи ишлар министрлиги 3 августда АҚШнинг Москвадаги элчихонасига нота юбориб, қуйидагиларни хабар қилади: АҚШ ҳарбий авиациясининг 151349 рақамли белгиси бўлган самолёти 18 июлда Атлантик океанининг 32 градус 12 минут шимолий кенглик ва 62 градус 32 минут ғарбий узунликдаги пунктида бортида пассажирлар бўлган ҳамда Куба Республикасига бораётган совет пассажир кемаси «Грузия» устидан унга хавф-хатар туғдирадиган яқин масофада айланиб учиб ўтган. «Грузия» теплоходи устидан тўхтовсиз айланиб учиб ўтишлар соат 15 дан 15 минут ўтганда бошланиб, соат 17 дан 10 минут ўтгангача давом этган. 19 июлда ана шу самолёт 29 градус 02 минут шимолий кенглик ва 70 градус 07 минут ғарбий узунлик пунктида «Грузия» теплоходи устидан яна айланиб учиб ўтган. 21 июлда соат 1 дан 45 минут ўтганида АҚШнинг «Крэтчмэр» ҳарбий кемаси (борт номери 329) 25 градус 34 минут шимолий кенглик ва 79 градус 28 минут ғарбий узунлик пунктида турган «Грузия» теплоходига яқинлашиб келган. «Крэтчмэр» ҳарбий кемаси соат 3 дан 07 минут ўтгангача совет теплоходи яқинида маневр қилиб юрган ва «Грузия» теплоходининг ҳаракатига халақит берибгина қолмай, балки тўқнашиш хавфини туғдирган ва пассажирларнинг ҳаётини хавф остида қолдирган.

СССР Ташқи ишлар министрлиги шуни қайд қиладики, Америка ҳарбий самолётлари ва ҳарбий кемаларининг совет пассажир ва транспорт кемаларига нисбатан йўл қўйиб бўлмайдиган бундай ҳаракатлари жаҳоннинг турли районларидаги халқаро сувларда — Тинч океан ва Атлантик океанда, Урта Денгиз, Шимолий денгиз ва бошқа денгизларда содир бўлмоқда. Нотада Америка ҳарбий самолётлари «Лена» дизель-электроходи, «Победа» пассажир пароходи, «Фрунзе» кемаси, «Дубна» теплоходи, «Долинск» теплоходи, «Каменец—Подольск» пароходи устидан айланиб учиб ўтганлигига доир фактлар келтирилади.

Совет ҳукумати, деб маълум қилади СССР Ташқи ишлар министрлиги, Америка ҳарбий авиациясининг юқорида кўрсатиб ўтилган ҳаракатларига қарши норозилик билдиради ва Америка Қўшма Штатлари ҳукумати халқаро сувларда кемаларнинг эркин қатновига халақит берадиган ва жиддий оқибатларга олиб келиши мумкин бўлган ҳаракатларни тўхтатиш учун зарур чоралар кўради, деб кутади. (ТАСС).

АМЕРИКА ҲАРБИЙЛАРИНИНГ ТОНКИН ҚЎЛТИҒИДАГИ АГРЕССИВ ХУРУЖЛАРИ ҚАТТИҚ ҚОРАЛАНМОҚДА

Осиё ва Африка мамлакатлари бирдамлиги Совет комитетининг баёноти

АҚШ агрессив доиралари кейинги вақтда Ҳинди—Хитой районидаги агрессияни кенгайтиришга қаратилган янги ҳаракатлар қилдилар. Америка самолётлари Лаос территорияси устида учиб, бу мамлакатнинг аҳоли яшайдиган пунктларини бомбардимон қилди. Бунинг кетидан Америка авиацияси Камбоджа суверенитетини бузди, бунда заҳарловчи моддаларни ишлатди. Айни вақтда Жанубий Вьетнамдаги урушни кенгайтириш йўлида ҳарбий тадбирлар кўрилмоқда.

Америка қўмондонлиги ўзининг 7-флотининг анчагина кучларини Тонкин қўлтиғига кўчирди ва ҳарбий авиацияни кучайтирди.

АҚШ реакцион кучлари ва уларнинг Жанубий Вьетнамдаги қўғирчоқлари уруш ҳаракатларини Вьетнам Демократик Республикаси территориясига ёйишга интилаётган шароитда ана шундай ҳаракатлар қилинмоқда. АҚШ ҳарбий-ҳаво кучларининг самолётлари чегара постини ҳамда Вьетнам — Лаос чегарасидан 20 километр беридаги қишлоқни бомбардимон қилдилар. Американинг ҳарбий-денгиз кучлари Вьетнам Демократик Республикасининг иккита торпедо катерини ғарқ қилдилар; 5 августда АҚШ ҳарбий-денгиз кучларининг бомбардимончи самолётлари Вьетнам Демократик Республикаси территориясидаги бир қанча пунктларга ҳужум қилди.

Совет жамоатчилиги АҚШ империалистик доираларининг Ҳинди—Хитой районида бусиз ҳам мураккаб бўлган вазиятни янада кескинлаштиришга олиб келадиган ана шу агрессив ҳаракатларини ғазаб билан қораламоқда.

Жаҳондаги барча прогрессив кучлар каби Совет бирдамлик комитети, совет жамоатчилиги ҳам Тонкин қўлтиғидаги воқеаларнинг ривожланишидан ниҳоятда ташвишланмоқдалар ҳамда АҚШнинг агрессив ҳаракатларига дарҳол хотима берилишини, Вьетнам Демократик Республикасига қарши иғвогарликларнинг ҳамда бошқа давлатлар ички ишларига аралашишнинг тўхтатилишини талаб қилмоқдалар. Биз халқаро жамоатчиликни АҚШнинг Шарқи-Жанубий Осиёдаги агрессив ҳаракатларига қарши норозилик билдиришга чақирамиз.

ҚАҲР-ҒАЗАБ БИЛАН

ХАНОЙ, 6 август. (ТАСС). Ханой радиоси бугун Америка авиациясининг Шимолий Вьетнам территориясига қилган ҳужумлари тўғрисида Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг баёнотини эшиттирди. Баёнотда, жумладан айтиладики, бу ҳужумлар Америка Қўшма Штатлари ҳукуматининг Вьетнам Демократик Республикасига қарши сурбетларча қилган агрессияси бўлиб, халқаро ҳуқуқ нормаларини, Ҳинди-Хитой масаласи юзасидан 1954 йилда Женевада тузилган битимларни қўпол равишда бузади ва Шарқи-Жанубий Осиёда тинчликни жиддий хавф остида қолдиради. Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати баёнотининг охирида Ҳинди—Хитой масаласи юзасидан 1954 йилда Женевада ўтказилган кенгашда қатнашган барча мамлакатларни ва жаҳондаги барча тинчликсевар мамлакатларни Америка Қўшма Штатларининг Вьетнамдаги ва Ҳинди-Хитойдаги ҳаракатлари натижасида юз берган ғоят жиддий аҳволга алоҳида эътибор беришга даъват этади. Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати америкалик уруш олови ёқувчиларни жиловлаб қўйиш ва тинчликни таъминлаш учун ўз вақтида зарур чоралар кўриш кераклигини таъкидлайди.

Америка ҳарбийларининг Вьетнам Демократик Республикасига қарши агрессив ҳаракатлари бутун вьетнам халқини қаттиқ ғазаблантирди. Ханой матбуоти ва радиоси бугун мамлакатнинг турли шаҳарларида бўлиб ўтган митинглар ҳақида хабар беради. Бомбардимон қилинган ва ўққа тутилган вилоятлардан бири—Тхань-Хоа вилоятининг марказида неча Тхань-Хоа шаҳри ва бу шаҳарнинг атроф-теварагидаги меҳнаткашларнинг митинги бўлди. Митингда 30 минг киши қатнашди. Митинг қатнашчилари Америка ҳарбий-ҳаво ва ҳарбий-денгиз кучларининг агрессив ҳаракатларига қарши қатъий норозилик билдирдилар. Бошқа бир қанча шаҳарларда ҳам митинглар бўлиб ўтди.

ХАВФСИЗЛИК КЕНГАШИНИНГ МАЖЛИСИ

НЬЮ-ЙОРК, 6 август. ТАСС мухбири **С. Лосев** хабар беради: АҚШ қуролли кучларининг Вьетнам Демократик Республикасига қарши агрессив ҳаракатлари натижасида вужудга келган танглик вазиятида кеча Хавфсизлик Кенгашининг мажлиси очилди.

7-флот авианосларидаги америка самолётлари президент Жонсоннинг фармойишига мувофиқ, Шимолий Вьетнам портларини бомбардимон қилган бир пайтда АҚШнинг Бирлашган Миллатлар Ташкилотидаги доимий вакили Эдлай Стивенсон «Ханой режимининг (Вашингтон Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматини шу ном билан атайди — мухбир эскартиши) АҚШнинг халқаро сувлардаги ҳарбий-денгиз кемаларига қасддан қилган ҳужумлари натижасида рўй берган жиддий аҳвол»ни муҳокама қилмоқ учун Хавфсизлик Кенгашининг шошилинч мажлисини чақиришни талаб этди.

АҚШнинг ҳарбий хуружи Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг ўз-ўзини мудофаа қилиш ҳуқуқини кўзда тутган 51-моддасига мувофиқ амалга оширилаётир, деган тассуротни вужудга келтириш учун ана шундай қадам қўйилди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилоти ҳузуридаги Америка миссиясининг вакили АҚШ НАТОдаги ўз иттифоқчилари Англия ва Франция билан маслаҳатлашиб олмаганлигини ва Англия ҳамда Франция воқеаларнинг хатарли боришига жалб этилиши эҳтимоли борлигини эътироф этди. Президент эса ўтказиладиган ҳарбий хуруж тўғрисида Голдуотерга олдиндан хабар қилган ва Голдуотер бу тадбирни маъқуллаган. Қўшма Штатларнинг вакили Эдлай Стивенсон Томкин қўлтиғидаги воқеалар тўғрисида Вашингтон ўйлаб чиқарган уйдирмаларни такрорлади. Ошкора агрессия акти — Америка ҳарбий ҳаво кучларининг Вьетнам Демократик Республикаси территориясига қилган ҳужумини Стивенсон «позитив ва чекланган ҳаракатлар»дан иборат деб таърифлади.

Шу билан бирга АҚШ вакили Қўшма Штатлар Шарқи-Жанубий Осиёда фақат тинчликка ва дўст давлатларнинг мустақиллигини сақлашга интилади, деб ишонтирмоқчи бўлди.

СССР вакили П. Д. Морозов айтдики, Хавфсизлик Кенгаши АҚШ делегатининг воқеалар ҳақидаги ривоятларини эшитгандан кейин масалани объектив суратда қараб чиқмоқ учун Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг ахборотини тинглаши мутлақо зарур.

Вьетнам Демократик Республикаси ҳукумати Хавфсизлик Кенгашининг мажлисларида қатнашишни истайдиган бўлса, Хавфсизлик Кенгаши ўз мажлисларида қатнашиш учун Вьетнам Демократик Республикаси вакилларини дарҳол чақириши зарур. Бу — Бирлашган Миллатлар Ташкилоти Уставининг 32-моддасига тамомила мувофиқдир. Совет Иттифоқи, деб сўзини давом эттирди совет вакили, Тонкин қўлтиғига ўз ҳарбий флотини юборган АҚШнинг ҳаракатларини қоралайди. Совет ҳукумати АҚШ қуролли кучларининг Вьетнам Демократик Республикасига қарашли қирғоқ объектларини бомбардимон қилишини қатъиян қоралайди ва АҚШ Вьетнам Демократик Республикасига қарши уруш ҳаракатларини дарҳол тўхтатиши лозим деб ҳисоблайди.

СССР вакили «АҚШ ҳукуматининг Шарқи-Жанубий Осиёдаги мақсадлари» тўғрисида (АҚШ вакили шу мақсадлар ҳақида гап сотган эди) кейинчалик гапириш ҳуқуқини ўзида сақлаб қолганлигини билдирди.

СССР вакили биринчи қадам сифатида қуйидаги резолюцияни дарҳол қабул қилишни Хавфсизлик Кенгашига таклиф этди ва ана шу биринчи қадамни қўймай туриб, масалани холисона қараб чиқиш мумкин эмаслигини айтди:

«Вьетнам Демократик Республикасининг катерлари АҚШ эсминсларига гўё ҳужум қилганлиги тўғрисида АҚШ ҳукуматининг шикояти муносабати билан Хавфсизлик Кенгаши:

1. Хавфсизлик Кенгаши раисига АҚШнинг шикояти муносабати билан зарур ахборотни дарҳол Хавфсизлик Кенгашига маълум этишни илтимос қилиб Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматига мурожаат қилишни топширади.

2. Хавфсизлик Кенгашининг мажлисларида дарҳол қатнашиш учун Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг вакилларини таклиф этади». Англия вакили Р. Жэклинг Қўшма Штатларнинг агрессив ҳаракатларини маъқуллади.

Франция делегати Роже Сэйду, менинг делегациямнинг фикрича можарода қатнашувчи ҳар иккала томоннинг фикрини эшитиш керак, деди. У, Хавфсизлик Кенгашининг ишида овоз бериш ҳуқуқига эга бўлмай қатнашиш учун Вьетнам Демократик Республикаси ҳукуматининг вакилини чақириш тўғрисидаги таклифни қувватлади. Аммо, у Вьетнам Демократик Республикасининг вакилини таклиф этиш тўғрисидаги таклифни мазкур резолюцияни овозга қўймай қабул қилиш кераклигини айтди. Франция делегати турли талқинлар бўлиши орқасида баҳслар рўй бериши сабабли Хавфсизлик Кенгашининг иши чўзилиб кетиши мумкин, деди.

Стивенсон (АҚШ) айтдики, Жанубий Вьетнам вакили ҳам таклиф этилган тақдирда менинг делегациям Вьетнам Демократик Республикаси вакилларининг чақирилишига қарши эътироз билдирмайди.

СССР вакили П. Д. Морозов Қўшма Штатлар Вьетнам Демократик Республикасининг ҳаракатлари тўғрисида шикоят қилганлигига ва бу шикоятни муҳокама қилмоқ учун унинг Жанубий Вьетнамдаги малайлари фикрини тинглашга ҳеч қандай зарурат йўқлигига эътиборни жалб этди.

Мажлиснинг охирида Хавфсизлик Кенгаши раис С. Нильсенга (Норвегия) Франция вакилининг таклифлари асосида маслаҳатлашиб олишни топширди ва ўз ишини тўхтатди.

Навбатдаги мажлис чақириладиган кун алоҳида эълон қилинади.

АҚШнинг Жанубий Кореядаги қўшинлари «жангга шай бўлиб турибди»

ПАРИЖ, 6 август. (ТАСС). Американинг Жанубий Кореядаги барча ҳарбий қисмлари, деди америка армиясининг Сеулдаги расмий вакили, Вьетнамдаги кескин аҳвол муносабати билан «жангга шай бўлиб турибди». Франс Пресс агентлиги Сеул мухбирининг хабарида шу тўғрида гапирилади.

Чилонзор массив, 135-уй, 37-квартирада турувчи **Эрмиони Василис Целепидунинг** Чилонзор массив, 63-уй, 9-квартирада турувчи Янис Георгис Пехливанисдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Чилонзор район халқ судида кўрилади.

Чиғатой кўчаси, Оҳакчи проезд, 20-уйда турувчи **Шоакрам Шоюсупович Шоабдиевнинг** Лабзак кўчаси, Уйчи проезд, 30-а уйда турувчи Мактуба Шоабдиевадан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент шаҳар, Октябрь район халқ судида кўрилади.

Калинин районидаги Карл Маркс номли колхозда турувчи **Муневер Османованинг** шу колхозда турувчи Заур Усеиновдан ажралиш ҳақидаги иши Тошкент область, Калинин район халқ судида кўрилади.

«Ўқитувчи» нашриёти коллективи кекса журналист, нашриётнинг старший редактори **Акмал БОБОЖОНОВНИНГ** узоқ давом қилган оғир касалликдан сўнг вафот этганлигини билдириб, марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Редактор М. ҚОРИЕВ.

БИЗНИНГ АДРЕСИМИЗ: «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ, 26-УЙ.

РЕДАКЦИЯ ТЕЛЕФОНЛАРИ Редактор — 26545, Редактор ўринбосарлари — 27914, 29323. Масъул секретарь — 34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — 27283. Партия турмуши — 33469, 27221, Пропаганда — 31226. Саноат қурилиш ва транспорт — 34780. Совет қурилиши — 33258. Қишлоқ хўжалиги — 27604. Адабиёт ва санъат — 32036, 27221. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — 34451. Маҳаллий ахборот — 32347. Оммавий ишлар ва хатлар — 29005, 33553. Иллюстрация — 34524. Стенографистка — 27343. Эълонлар — 28142. Коммутатор — 30249, 30250, 30251, 30252, 30253, 30254, 30255, 30256, 30257, 30258.

«Совет Ўзбекистони», «Правда Востока» ва «Ҳақиқати Ўзбекистон» бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри.

Р. 05776. ИНДЕКС — 64543. № Б — 184.